

Posam. šte. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 1,50 :-:

„TABOR“, izhaja vsak dan, razven
nedelj in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne. Stane
mesečno po pošti D 12-50, za ino-
zmatvo D 20-50, dostavljen na dom
Din 14.—, na izkaznice Din 12-50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova šte.
„Tabora“) se naroča kot tehnik
in stane mesečno 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22-50 Din.

Naročila se plačuje v naprej.

Postnina plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. šte. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 1,50 :-:

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Ju-
roveva ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurban št. 276. —
Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
prilijže dno. — Telefon št. 24.
ŠHS poštno-šk. rač. št. „Tabor“
11.787, št. „Narodni list“ 12.853.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inseratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 5. julija 1923.

Štev: 148 (27).

Jezuit!

Beograjski dnevnik »Politika« je 1. tm. napisal na naslov duhovnika dr. Korošca pod gornjim naslovom članek, ki ga bodo s koristjo brali tudi naši deželani. Članek je napisan pod utisom izjave dr. Korošca, katero je podal po atentatu na Pašiča, češ, da je on proti vsakemu ubijanju, torej tudi proti vsakemu atentatu. Članek s pikro ironijo odkriva vso hinavščino dr. Korošca. Evo:

Dobri kristjan — on je proti ubijanju. Proti vsakemu uboju, tudi proti političnemu. Ni dvojje moral, vzklika ta dobri kristjan, v pogledu na atentat in uboj, ker na koncu koncev ima vsak atentator svoje ideale.

Ako nam prečastni oče Korošec kliče: ni dvojje moral, mu mirno odgovorjamo: je, je dvojje moral, prečastni oče! Vi sami ste živ dokument, da je dvojje moral, najstrašnejši dokument svoje vrste. Vi niste samo živ dokument, da je dvojje moral v dveh raznih narodih, v dveh raznih plemenih, v dveh raznih družbah, ampak ste živ dokument, da more na žalost in na našo veliko nesrečo dvojje moral biti tudi v enem samem človeku: v vas, prečastiti oče!

Vi ste, prečastiti oče, svojo moralo menjali po svojem političnem idealu. Ponižno Vas vprašamo, kje je bila ta morala o ubijanju 1. 1914, ko se je silna Avstro-Ogrska vrгла na malo Srbijo? Takrat, takrat Vi niste bili proti vsakemu uboju. Takrat ste vi mirno v svojem organu pozivali svojo krščansko čredo, da brez žalosti vesi »Srbe na vrbe«. In Vaša krščanska čreda vas je slušala, strašno slušala. Slušala Vas je, ker je takrat kakor danes imela isti ideal kakor Vi. Vaš ideal je bil takrat strašni ideal Vi. Avstro-Ogrske: uničiti Srbijo, iztrebiti Srbe. In pričelo je uničevanje Srbije in iztrebljenje Srbov. Vse to z Vašo moralno pomočjo. Tudi ona šuma v Mačvi, katere fotografijo danes pozna celi svet, je Vaše delo. Na vsakem drevesu, skoro na vsaki veji, je visel kak starček ali kako dete. To vešenje starcev in dece je Vaše delo — prečastni oče. Da, tudi Vaše. Pa takrat ste Vi, prečastni oče, imeli tudi drugi ideal, isti, ki ste ga zapustili koncem vojne, pa se ga danes zopet oprijeli. Ne takrat in ne danes Vaša morala ni mogla, da ne bi obsodila atentata na Franca Ferdinanda, a ta ista Vaša jezuitska morala je navdušeno pozdravila atentat na celo državo, ubitje cele Srbije, celega naroda. Da je krog en milijon Srbov, vojakov in ne vojakov, umrlo predčasno nasilne smrti, je tudi Vaše delo. To je bila takrat Vaša morala. Mi pa smo imeli takrat in imamo danes eden in isti ideal in eno in isto moralo. Vi pa ste imeli vedno in imate še dvojje moral in tiščite naprej, ki Vam je v danem trenutku bolj potrebna: eno krščansko moralo, ki pravi: ne ubijaj, in ki jo vi pridigate takrat, če se Srbi branijo proti ubijalcem; in drugo jezuitsko, ki pravi, da je vsako sredstvo dovoljeno, tudi uboj, samo če se more doseči cilj; to moralo ste pridigali v Avstriji, ko je šlo za to, da se uniči nas Srbe, če treba tudi z ubijanjem. To je Vaša morala, čestiti oče, a ta morala nima nobene zveze s krščanstvom, ker ji je izvor v brezmejni mržnji, ki ste jo imeli in ohranili proti vsem, kar je srbsko in pravoslavno. Na tej mržnji je zasnovana tudi vaša dvolična politika in vaša dvojna morala. S to globoko mržnjo ste se našli v taboru naših sovražnikov nekoč, ta brezmejna mržnja vas je odvedla k neprijateljem tudi danes.

Pred obnovo odnošajev Male antante z Bolgarsko in Rusijo.

Beograd, 4. julija. Včeraj je rumunski poslanik v Beogradu Emanti obiskal našega zunanjega ministra dr. Ninčiča in imel z njim daljši razgovor. Obisk je v zvezi s stališčem Male antante napram novi vladi v Bolgariji. V političnih krogih so mnenja, da je vprašanje priznanja vlade g. Cankova s strani Male antante le še vprašanje najkrajšega časa.

Beograd, 4. julija. (Izv.) »Politika« poroča iz Sofije: O priliki povratka rumunskega zunanjega ministra Duca iz Poljske v Budimpešto je dobil rumunski poslanik v Sofiji nalogo, da stopi v stike z jugoslovanskim, češkoslovanskim in grškim poslanikom, ter naj skupno z njimi dela na obnovo odnošajev z Bolgarijo. Zastopniki Male antante so se včeraj sestali v Sofiji ter sklenili pred-

lagati svojim vladam obnovo normalnih odnošajev z novo bolgarsko vlado.

Beograd, 4. julija. (Izv.) V političnih krogih se v zadnjih dneh mnogo razpravlja o obnovi odnošajev med našo državo in sovjetsko Rusijo. V vseh krogih prevladuje mnenje, da je morala vlada pač že uvideti, da je obnova odnošajev za obe strani koristna in potrebna in da se mora čimprej doseči. V to zvezo se spravlja tudi prihod našega konzula iz Odesa, ki je živel ves čas od preobrata do danes v Odesi, (o katerem pa do danes nismo še ničesar slišali! Op. ured.) V vseh krogih se z gotovostjo pričakuje, da bo naša vlada čimprej podvela potrebne korake. Predvsem naj bi se uredili trgovski odnošaji med obema državama, ki bi znatno olajšali ureditev ostalih odnošajev.

Ostra sapa v Beogradu proti Radiću.

Pred razdelitvijo države v oblasti?

Beograd, 3. jul. Zdi se, da so se radikalci odločili pristopiti k izvedbi zakona o administrativni razdelitvi države na oblasti. Pokrajinske uprave se ukinejo, na njihovo mesto stopijo oblastne enice z velikimi župani na čelu. Te vesti vznemirjajo federaliste, ki pravijo, da je to dokaz, da so radikalci prekinili vse zveze s Hrvati.

Beograd, 3. julija. Današnja »Samouprava«, glavni organ radikalne stranke, prinaša oster članek proti Radiću. Glede zabrane zborovanja Radićeve stranke v Zagrebu pravi, da je bila zakonita, ker že samo Radićeva težnja, da hrvatske mase razdražuje proti obliki državne vladavine, ki je z ustavo zajamčena, spreminja njegovo akcijo v protustavno. Radić in njegova stranka so prekočili meje, v katerih se po ustavi sme in more dajati javnega izraza mišljenju. Tudi nimajo po ustavi ženske in deca volilne pravice in torej tudi ne pravice sodelovanja na političnih se-

stankih(?). Vlada ima pravico pobijati vsako akcijo proti državi na ozemlju države. Radiću in njegovim pripadnikom — končuje »Samouprava« — moramo reči: Prehajamo že v peto leto, odkar Radić in njegovi tovariši z raznimi blaznostmi in podlostmi ovirajo konsolidacijo države. Po nerazumljivih ozirih do zdajšnjih državnih vlad (tu se naj radikalci sami primejo za nos! Op. ur.), po neupravičenih nadah, da bodo Radić in njegova družba prišli k pameti, se je pri njem in njegovi družbi utrđilo pokrešno prepričanje, da je država preslaba za borbo proti vsem tem njihovim protidržavnim mahinacijam. Ta pogubna iluzija se mora izgubiti v interesu države in v interesu onih, katere je okužila. Ako g. Radić in njegovi tovariši ne morejo kreniti od tega pravca k zdravim in poštenim nazorom in pravi ljubezni do naroda in države, naj bodo prepričani, da bodo državni zakoni v to pripomogli.

Zveza narodov preišče upravo v Poruhrju.

Zeneva, 3. julija. (Izv.) Danes dopoldne je razpravljal svet zveze narodov o angleškem predlogu glede uprave saarskega ozemlja. Predlog je utemeljeval angleški delegat lord Cecil, ki je povdarjal, da je upravna komisija za saarsko ozemlje odgovorna Zvezi narodov. Predlagal je, naj bi svet zveze narodov počel poslovanje te komisije ter zaslišal posamezne člane o dosedanjem delovanju. Francoski zastopnik je izjavil, da se francoska vlada strinja s tem predlogom. Švedski zastopnik je stavil dodatni predlog, naj bi se zaslišali tudi zastopniki prebivalstva saarske kotline. —

Uradniški zakon.

Beograd, 4. julija. V včerajšnji seji zakonodajnega odbora je bilo po daljši debati sprejeto prvo poglavje uradniškega zakona, ki vsebuje določbe, kdo more biti državni uradnik oziroma kdo ne more biti. Zlasti je bila zopet živahna debata pri čl. 7, ki govori o tem, da ne more biti državni uslužbenec oseba, ki manifestira načela proti obstoječi državi ali načela protipravne izpravi državnega reda. Demokrati so zahtevali, da se naj namesto »manifestira« (izpolnjava) glasi: »javno propagira«, klerikalci in zemljoradniki pa so zahtevali, da se ta člen sploh črta. Kon-

čno je bila sprejeta stilizacija vlade (ispoljava = manifestira). Celo prvo poglavje je bilo nato sprejeto.

Kaj vse pove atentator Radić?

Zagreb, 4. julija. (Izv.) Preiskava radi atentata na ministrskega predstnika Pašiča ni dovedla do nikakršnih novih rezultatov. Značilna je zadnja izjava atentatorja, da atentat le radi tega ni uspel, ker se še v zadnjem trenutku ni odločil, ali naj bi atentat izvršil ali ne. »Hotel sem«, je izjavil Radić, »zrevolucionirati današnjo omahujočo politiko potem atentata na kako ugledno politično osebo. Današnja vlada bi bilo treba čimprej odstaviti ter vzpostaviti novo koalicijsko vlado, sestavljeno iz radikalcev in demokratov, kajti samo taka vlada bo zamogla spraviti državo in narod iz današnjega težkega političnega in gospodarskega položaja.

BORZA.

Curij, 4. julija. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 34.80, Beograd 6.20, London 26.28, Berlin 0.0084, Praga 17.37.5, Milan 25.—, Newyork 576.75, Dunaj 0.00815, žig. krone 0.00815, Budimpešta 0.0650, Varšava 0.045, Sofija 5.80.

Zagreb, 4. julija. Pariz 555—557.5, Švica 16.32.5—16.37.5, London 426.5—428, Berlin 0.5.55—0.5.55.7, Dunaj 0.1812.5—0.1825, Praga 282.25—283.25, Milan 405—408.5, Newyork 93.25—94.

Kajti tudi danes, oče, ste na strani naših neprijateljev. Tudi danes, oče, ste uravnali svojo moralo po svojem in njihovem političnem idealu. Danes je vaš ideal avtonomija, pa ste za to na strani vseh, tudi odkritih naših neprijateljev. Zato je vaš organ isti, v katerem ste nekoč pozivali svojo čredo, naj vesi Srbe, sedaj poln hvale celo o delovanju makedonskega komiteta v Sofiji, o delovanju istih ljudi, pod katerih krvavo sekuro je izdihnilo toliko Srbov svojo mučeniško dušo. Njim ne kličete: Ne ubijaj! Nasprotno vi z veseljem pozdravljate vsak njihov uspeh, vi jih zavestno hrabrite, naj vztrajajo, če tudi je njihova pot krvava in posejana z najstrašnejšimi uboji. Seveda gre tudi za Srbe in njihova življenja, če pa gre za Srbe, na vrbe z njimi! Ni tako, častiti oče? Glavno je, da se oni bore tudi za Vaš politični ideal, da se ta cilj doseže, Vam je dobro vsako sredstvo, tudi najstrašnejše ubojstvo.

Vidite torej, prečastni oče, da ste dve morali, in kar je najstrašnejše: so ljudje, celo namestniki Kristusovi, ki imajo dvojno moralo, po potrebi kristjani smo tudi mi, prečastni oče, toda verujte nam: nikdar ni bil Kristov nauk tako oskrunjen kakor v Vaših ustih!

Položaj nemških manjšin v Sloveniji.

Graška »Tagespost« je prinesla v eni svojih zadnjih številok pod tem naslovom obširen članek, v katerem odgovarja na znana izvajanja našega zunanjega ministra dr. Ninčiča o našem zunanji političnem položaju in o koroskih Slovencih. Ves članek je pisan skrajno tendenciozno in nikjer stvarno ne pobija Ninčičevih izjav, pač pa preobrača na lažnjiv način razmere v Sloveniji in dokazuje, da so Nemci v naši pokrajini zapostavljeni. Spočetka navaja vse krivice, ki so se zgodile Nemcem po našem osvobojenju. 250 občinskih odborov pravi, v katerih so imeli Nemci večino, je bilo razpuščenih. Mi bi radi vedeli, kateri so ti občinski odbori! Res je, da so imeli Nemci v nekaterih občinskih odborih večino, niso pa nikdar imeli večine v dotičnih občinah, kjer so v resnici bili brezpomembne manjšine in so prišli do veljave le potom nasilno in umetno vzgojene nemškutarije. Ljudsko štetje je pokazalo, da v ogromni večini občin v severnem delu Slovenije sploh ni Nemcev; v tistih občinah pa, kjer so, je pokazalo, da so tako maloštevilni, da sploh ne prihajajo v poštev.

Članek navaja dalje, da so nasilnim potom prišli v slovenske roke tudi one mestne občine, kjer so Nemci v večini. Katere so te občine, članek zopet ne pove. Misli mar Maribor, Celje, Ptuj, Slovensko Bistrico itd.? V vseh teh mestih so Nemci napram Slovencem v ogromni manjšini! Pritožuje se tudi, da so morali Nemci v zadnje državnozborske volitve brez prave organizacije, in da je le temu pripisati, da so dobili le enega poslanca. Tudi to je grda laž! Nemci imajo pri nas izborna politična organizacija, a do poslanca vendar nikoli ne bi bili prišli, če bi ne bili volili njihove liste tudi nezavedni Slovenci - nemškutarji. Od 6000 glasov, ki jih je dobila Schauerjeva lista, jih je bilo najmanj 3000 slovenskih! Nesramnost pa je, da naglaša članek, da so Nemci v Sloveniji »statični und volkstreu« v ušescih. S tem sami priznava, da je to laž. Grda laž je dalje naglašanje, da so pri nas Nemci »brezpravna raja«, ko ve vsak otrok, da živajo celo predpravice pred nami Slovenci.

Popolnoma napačno je celo poglavje o nemških šolah v Sloveniji. Člankar pravi, da je dr. Ninčič lagal, ko je trdil, da so Nemci v Sloveniji dobro preskrbljeni s šolami, češ, da nemških šol v Sloveniji sploh ni. Mi vemo, da so nemške osnovne šole povsod v naših mestih, kjer resnično obstojajo nemške manjšine, vemo pa tudi, da je v Ljubljani nemška gimnazija, katero pa bo treba sukcesivno opustiti — ne radi sovraštva proti Nemcem, pač pa radi tega, ker ni dovolj nemških dijakov. Ali smo Slovenci krivi, da vsi Nemci v Sloveniji ne morejo spraviti skupaj toliko dijakov, da bi napolnili eno samo srednjo šolo? — Smo mi krivi, da niti v Mariboru ni toliko res nemških otrok, da bi se mogle trajno obdržati nemške ljudske šole? — Krivo je pač dejstvo, da v Sloveniji res ni večje nemške manjšine, ampak da so oni, katere v Gradcu smatrajo še vedno za Nemce — nekdanji zapeljani nemčurji, ki se pa danes polagoma pričenjajo zopet, zavedati svojega pokoljenja. — Mnogo bi se dalo govoriti tudi o »norddeutsch Siedlungsgebiet« v apaški kotlini, ki je bila še pred nedavnimi sto leti popolnoma slovenska. Nemških otrok nihče ne sili v slovenske šole. Otroci slovenskih staršev pridejo pa v slovenske šole, to je pravično in naravno, ker nikakor ne moremo dopustiti, da bi slovenska deca še vedno posećala nemške šole, kakor je to bilo za časa Avstrije.

Tudi glede društev se Nemcem ne godi v Sloveniji nikaka krivica. Edino, kar v tem oziru lahko navajajo, je razpustitev podružnice »Südmärke« in »Schulvereine«. Do razpustitve teh podružnic pa smo imeli popolno pravico; prvič, ker so te podružnice delovale v smislu potujčevanja našega življa in ne ohranitve nemškega; drugič pa, ker so pripadale inozemskim centralam. Bi mar Nemci dopustili, da bi v Avstriji delovala kaka slovenska društva, ki bi imela nalogo posloveniti nemški življ? Avstrija še Ciril-Metodovi družbi ne dovoljuje delovanja, čeprav je ta naša družba izključno obrambna in ne napadalna. Če bi koroški Slovenci stali tako dobro kot stoje Nemci v Sloveniji, bodisi v prafanji šol, bodisi v vprašanju društev, bi bili lahko srečni. Večina nemških društev v Sloveniji pa je bila razpuščena zato — ker sploh niso delovala in ker ni bilo članov! Ali naj bi naše oblasti iskale tem društvom člane? Naj bi jih pod kaznijo silile, da delujejo?

Dalje toži člankar, da so Nemci v Sloveniji zapostavljeni tudi v gospodarskem oziru, kar je pač največja nesramnost. Vsakdo ve, da so posebno v Mariboru, Celju, Ptuj in v nekaterih drugih krajih nemški industrijalci, trgovci in obrtniki še vedno daleko močnejši faktor, kakor pa slovenski, in da jih naše oblasti v mnogem naravnost podpirajo in to na škodo naših podjetnikov. Tudi nemško časopisje se svobodno, še mnogo preveč svobodno, razvija. Kdor tega

ne veruje, naj čita samo »Deutsches Volksblatt« iz Novega Sada in »Cillier Zeitung« iz Celja. Ostudna laž je končno pa tudi trditev, da naša oblast ne štiti Nemcev pred Orjuno. Pa še kako jih štiti! Na ljubo peščici naših Nemcev je ukinila delovanje dveh organizacij — mariborske in ptujske ter kaznovala radi nedolžne manifestacije celo vrsto poslušnih in zavednih nacionalistov. To ščitenje presega naravnost že vse meje. — Apel na Beograd pa je čisto navadna ne-

sramnost, ščuvanje Srbov na Slovence, kakoršno si s strani Nemcev odločno prepovedujemo. Slovenci smo sestavni del Jugoslavije in smo torej ravno tako odločno faktor kakor Srbi ali Hrvati in ne bi nikoli dopustili, da bi Beograd v našo škodo favoriziral Nemce. V Sloveniji se mora vladati v smislu naših interesov; kdor bi poizkušal vladati drugače, bi se kmalu prepričal, da je zašel v mrtvo ulico, kjer je opasnost, da jih ne izkupi.

Politično obzorje.

Resnica o sarajevskem atentatu.

Profesor beograjskega vseučilišča, priznani zgodovinar Stanoje Stanojević je izdal v srbskem in nemškem jeziku podatke o zgodovini sarajevskega atentata, ki so vzbudili posebno pozornost, tembolj, ker so njegova razkritja deloma nova. Kakor znano, sta bila dne 28. junija leta 1914 v Sarajevu umorjena avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova žena Zofija. Splošno se je trdilo, da je atentatorje najela srbska vlada. Avstro-Ogrska je potem v posebnem ultimatu zahtevala od Srbije zadoščenje. Srbska vlada je ponudila najobsežnejšo preiskavo in zagotovila najstrožjo kazen krivcev, če so krivci res na srbskih tleh. Ker pa se je »mironljubnem« Francu Jožefu na višji ukaz iz Berlina mudilo z vojno, je ultimatu sledila vojna napoved. Tako je izbruhnila svetovna vojna, pa ne iz maščevanja nad smrtjo avstrijskega prestolonaslednika, ampak zaradi tega, ker so medtem že mednarodna nasprotja dozorela do velike vojne.

Se danes se med našimi ljudstvi sliši o krivdi srbske vlade na sarajevskem atentatu. Po najnovejših razkritjih, h katerim je podal važen dонец prof. Stanojević, je popolnoma jasno, da beograjski vladni krogi niso pripravljali Principovega atentata, temveč je bil atentat delo tajne organizacije. Takisto je danes dokazano, da sarajevski atentat ni izvršila »Narodna Obrana«, ki je za časa okupacije toliko pretrpela od strani avstrijskih oblasti. Na podlagi prejšnjih in sedanjih razkritjih je ugotovljeno tudi to, da je bil umor prestolonaslednika ljubši nekaterim avstro-ogrskim državnikom nego takratnim predstavljem Srbije. Grof Tisza je dejal takoj po umoru: »Tako je hotel dragi Bog in njemu moramo biti za vse hvaležni.« Grof Tisza je govoril v imenu Madžarov, pri katerih avstrijski prestolonaslednik ni užival simpatij. Ferdinand je bil namreč hud nasprotnik madžarskih velikašev.

Glavni organizator sarajevskega atentata je bil generalni polkovnik Dragutin Dimitrijević, ki je pripadal organizaciji »Ujedinjenje ili smrt«. Dimitrijević je organiziral že več atentatov,

med njimi tudi atentat na Aleksandra Obrenovića in njegovo ženo Drago Mašin. Leta 1916 je odposlal na Krf nekega atentatorja, da ubije grškega kralja Aleksandra, navsezadnje pa je hotel »smakniti« regenta Aleksandra. Ta zarota je znana pod imenom »solunski proces«. V tem procesu je bil Dragutin Dimitrijević obsojen na smrt in ustreljen. Ko je izvedel, da sta se Franc Ferdinand in nemški cesar Viljem sporazumela na sestanku v Konopištu, da je treba Srbijo čimprej napasti (Franc Ferdinand je bil za to, da se Srbijo prikloni Avstriji in ustvari na ta način nekaka avstrijska Jugoslavija. Op. ur.), je sklenil organizirati atentat na avstrijskega prestolonaslednika. Načrt o atentatu je predložil odboru »Crne ruke«, kjer se je večina članov izjavila proti. Dimitrijević je zategadelj preklical svoje besede in je izjavil, da se atentat ne izvrši. Zdi se, da je to bilo prepozno: atentat je bil izvršen. Beograjska vlada je vedela, da se nekaj pripravlja, ni pa mogla ukreniti nikakih protikorakov. Pač pa je srbski poslanik na Dunaju g. Jovan Jovanović opozoril Franca Ferdinanda, da naj ne gre v Sarajevo, ker je vlada izvedela, da se pripravlja atentat. Franc Ferdinand je trmoglavo šel v ogenj in je celo zabranil policijske ukrepe za njegovo zaščito. Izvestni avstrijski krogi, zlasti grof Tisza, so se na tistem veselili, da je atentator rešil težko politično vprašanje, združeno z osebo bodočega cesarja Franca Ferdinanda.

To je resnica o atentatu, ki ga mnogi smatrajo za krivca svetovne vojne. Nedvomno je atentat storil mnogo dobrega, ker je posunil jugoslov. vprašanje v novo smer, dočim bi svetovna vojna itak izbruhnila prejšilje. Povodom 9. obletnice sarajevskega atentata se je tudi pri nas sprožila časopisna polemika o njem. Pravzaprav je smešno popravljati zgodovino; kar se je zgodilo, se je moralo zgoditi. Ali so atentati dobri ali ne, to je seveda drugo vprašanje; gotovo pa je, da smrt odločilne osebe lahko prepreči marsikatero zlo, dasi se to že v principu maščuje, kajti kar je enemu zlo, je lahko drugemu dobro in bi tedaj ne bilo atentatom ne konec ne kraja. Atentati

so pač krvave nujnosti kakor vojna, pa je vprašanje, ali ni tudi kolektivno ubijanje zločinstvo? Danes lahko rečemo samo to: Kar se je zgodilo, se je moralo zgoditi. Naša skrb pa bodi, da bodo politični atentati nepotrebni.

Politične vesti.

* Ne za avtonomijo, za vlado so se borili klerikalci. Včerajšnji »Slovenec« prinaša pod naslovom »Treba se je odločiti« zanimiv uvodnik, v katerem neženirano priznava, da klerikalcem ni do avtonomije, ampak samo do vlade. Članek začneja namreč takole: »Belgrajski režim ni evropski režim in belgrajska skupščina ni evropska skupščina. V Angliji, Franciji, Nemčiji se upošteva tudi opozicija, zlasti če obsega znaten del naroda, in se ne ugoti samo njenim na sebi neznatnim izključno strankarskim ali zgolj lokalnim zahtevam, ampak se vsa notranja in zunanja politika države zameri po nekaki srednji črti med principijelnim stališčem večine in načelnimi postulati manjšine. Tako se varuje stalnost in kontinuiteta političnega razvoja države, tako da opozicija vsak čas lahko prevzame vodstvo državnih poslov, ne da bi trpeli veliki narodni interesi.« Tako torej! Klerikalcem ni za avtonomijo, federacijo, republiko itd., ampak za vlado. Na radikale se ne jeze radi tega, ker jim nečejo dovoliti avtonomije, se ne jeze, ker zvišujejo davke itd. itd., ampak zato, ker nečejo vstvariti »srednje linije« in potem prepustiti vlade njim. Mi smo od vsega početka dosledno opozarjali našo javnost, da je klerikalcem avtonomija le agitacijsko sredstvo, s katerim pridobivajo nezavedne ljudske mase, da pa je njihov edini pravi cilj — priti do korit. Kako prav smo imeli, dokazuje ta »Slovenec« članek sam.

* Klerikalni poslanci doma. Ta teden so osrečili Slovenijo s svojim povratkom iz Beograda skoro vsi klerikalni poslanci. Ker so seje narodne skupščine za ta teden prekinjene, so se klerikalni poslanci podali domov, da obveste svoje volilce o »uspehih«, katere so dosegli v zvezi z radikali tekom treh mesecev parlamentarnega dela. Obenem se bodo baje sestali v Ljubljani na važno konferenco, na kateri bodo sklenili, ali se vrnejo v Beograd, ali pa sploh ostanejo doma, kakor Radić. Nas bi prav iskreno veselilo, da bi gg. klerikalni poslanci ostali stalno doma, ker je pač bolje za našo ožjo domovino, da njeni »zastopniki« in »svet naroda« ne žive v daljnem »tujem Beogradu«, ker bi se čreda brez pastirjev med tem časom lahko razbežala. Dalje pa obstoja tudi nevarnost, da bi se naši »zastopniki« v Beogradu ne »pobalkanili«. Pri žebotu se n. pr. že poznajo škodljivi vplivi »balkanske kulture«.

* Pred važno konferenco male antante. Tekom tega meseca se bo vršila važna

ki odpada z vejice, jim ni bilo težko najti prostora za vse.

— Sam sem prišel iz svojega tihega kotička, sedel med nje v senco mramornih okrajkov ter jim s slabotnim glasom pel o časih Jupitra in Saturna, oni pa so se spominjali na dobo razkošja.

— V ozračju Diane so zakali drug drugemu stare svoje igre in zakasnelemu popotniku so se zdeli kakor megloviti lički v svetli mesečini, podobni telesom objetih ljubavnikov. In res ti ljubavniki so bili le še megla. Mraz jih je zlo mučil. In ko je nekoč noč sneg pokril polje, so prišle Nimfe Egleja, Neera, Mnarda in Melibeja skozi razpoke v mramorju v moje temno bivališče. Truma družic jim je sledila in Fauni, ki so jih preganjali, so jih kmalu dosegli. Moj dom je postal njihov dom. Nikamor nismo šli iz njega razen na izprehode v gaj, kadar je bila noč tiha in jasna. A ko jo petelin prvič zapel, smo se vračali domov. Zakaj vedi, sin moj, od vsega rogatega plemena se smem jaz edini še prikazati za svetla na zemlji. To prednost mi daje moja svetlost.

— Moji grobnici so večkrat bili nevoščljivi prebivalci v sosednjih, a vsak dan so prihajala k meni mlada dekleta z dojenčki, ki so jih nage dvigale na svojih rokah. Ko so prišli v ta kraj sinovi sv. Franciška in na vzhodu brega postavili svoj samostan, so prosili ško-

D. S. Merežkovski:

Sveti Satir.

(Florentinska legenda. — Po motivu Anatola Francea.)

(Dalje.)

»Udano sem čakal padea velikih bogov. Nisem bil protiven glasnikom Galilejevim in vedno sem jim ustregel. Ker sem poznal gozdne steze bolje kakor oni, sem nabiral borovnice in malin ter jih na zelenih listih nastavljal ob vhodu pečin, v katerih so stanovali sveti možje. Semkaj sem spravljaj tudi jajca poljskih ptic. A ko so si stavili kolibo, sem jim na svojih ramenih znašal vejčja in kamanja. V zahvalo so mi oblili glavo ter me blagoslovili v imenu Jezusa Kristusa.

— Podobno kakor oni, sem živel tudi sam. Kdor je njih ljubil, je ljubil tudi mene. Deležem sem bil spoštovanja, ki so ga jim izkazovali, in moja svetost se je zdelala enaka svetosti njihovi.

Povedal sem ti že, sin moj, da sem bil takrat že zelo star. Sonce je komaj še razigralo moje ukrivljene ude. Podoben sem bil propalemu, trhljemu drevesu z vrhom, zelenim od maha. Vsaka nova jesen je pospešila mojo propast. Neko zimsko jutro pa so me našli zrušenega v janku poleg ceste.

— V spremstvu duhovništva in ljudstva je škof opravil nad menoj pogrebne obrede. Položili so me v veliko grobnico iz belega mramorja, ki so jo zaznamovali na treh mestih z znamenjem križi in z imenom Svetega Satirja, zapisanim v venci grozda na prednji strani.

— Sinko, takrat so se dvigale grobnice ob cesti. Moja je stala dve tisoč korakov od Firence. Nad grobom je zrasel mlad javor in ga pokrila senco, ki jo je prožaralo sonce in je bila polna ptičjega petja, šuštenja, svežosti in radosti. V bližini je škakljajl potoček, zadevan z zeleno praprotnjo, k njemu pa so prihajali fantje in dekleta, da se skupno okopljejo. To čarobno mesto je bilo sveto. Mlade matere so prinašale malo deca in pustile, da se je dotikala mramorja ter tako postane po vseh udih čvrsta in lepa. Med narodom je bila razširjena vera, da novorojenčki, prinešeni na moj grob, prednjačijo drugim po lepoti in hrabrosti. Zato so pripeljali k meni tudi svoje oslice v npanju, da jih napravim plodovite. Vsako leto spomlad je prihajal škof s svojimi duhovniki in sem videl, kako se je preko travnih livad bliščala procesija s križi in svečami, s purpurnimi banderi in med petjem psalmov. Vse to, sinko moj, se je godilo v tistem času.

— A Satiri in Satirice, Fauni in Nim-

fe so živele žalostno in brez doma. Zanje ni bilo več oltarjev iz svežega dreva, ne cvetnih vencev, ne žrtev mleka, moke in meda. Le časih je kak kozar skrivši položil sirek na prag svoje pečine, obrasle s bodičastim trnjem in šipkom. A še to bedno hrano so jim pojedle veverice. Nimfe, stanovalke šum in temnih pečin, so prepodili učitelji, ki so prišli iz Vzhoda. Ubozi selski hogovi niso več našli pribežališča v svojih svetlih gajih. Truma čvrstih Satirjev, ki so nekoč z zvonko nogo udarjali ob zemljo, se je izpremenila v oblak bledih in tihih senc, ki se vlačijo po holmcih, kakor zgodnja megla, ki jo prepodijo sonce.

— Zračne postavbe, ki jih je kakor silen veter gonila jeza božja, so črez krožile v prašnih vrtuljkih po cesti. Noč jim je bila nekaj manj neprijazna. Sploh noč ne pripada Bogu Galileju. Za oblast nad njo se bori z demoni. Ko so se sence spustile z bregov, so Fauni in Faunce, Nimfe in Pani posedali okrog sarkofaga ob cesti in se tu na kratko veselili pokoja, obdani s sladkim čarom temnih sil. Najrajši so prihajali k mojemu grobu, ki so ga spoštovali kot grob pradedov. Hitro so hušknili pod oni del mramorne ograje, ki je obrnjen proti jugu, nepokrit z mahovino in vedno suh. Tja je redno vsak večer priletaval njihov lahki rod kakor jata golobov v golobnjak. Ker so postali majhni kot zrnje,

konferenca male antante, kateri bodo prisostvovali tudi delegati poljske republike in Grčije. Najvažnejša točka konference bo vprašanje pristopa Poljske, Grške in Albanije k mali antanti. Glede Poljske je stvar bila urejena že na predkonferencah in — bo pristop samo še stvar formalnosti. Isto velja deloma tudi glede Grške. Glede Albanije, ki je tudi zaprosila za sprejem v malo antanto, pa se bo na sinajski konferenci razpravljalo komaj načeloma. Druga važna točka, katero bo imela rešiti konferenca bo ugotovitev stališča male antante napram Madžarski in novi Bolgarski. Sklenili se bodo v tem oziru definitivni sklepi, ki bodo merodajni za vse države združene v mali antanti. Mala antanta postane po pristopu Poljske in Grčije velevažen političen faktor v Evropi.

* Slovenska radikalija v škripcih. — Zadnji dogodki v Beogradu, ki kažejo vedno bolj, da se radikalni samovladi bliža konec, katerega je momentano za nekaj časa preprečil samo še atentat na Pašića, so slovenskim »radikalom« povzročili obilo skrbi. Ko so lepo na samem in sami med seboj, se že s strahom vprašujejo, kaj bo, če se radikaliji porušijo vladni stolčki. Niti eden naših slovenskih »radikalcev« ni postal radikal zato, da bi se boril za radikalni program in za radikalne ideje, da bi za to stranko, če bi bilo potrebno, tudi kaj žrtvoval, ampak so se vsi vpisali v radikalno stranko zato, da so prišli do raznih korit, ker so bili prepričani, da je ta stranka nepremagljiva in da bo ostala najmanj še 50 let na vladi. Sedaj pa, komaj po prvih medenih tednih, se stranka že majo in z njo se majoje tudi stolčki slovenskih »radikalov«. Kaj bo, kaj bo? Neznajnost se vedno sama kaznuje. Je pač tak zakon usode!

* Nemci in Turki zapuščajo radikale. Radikali s svojo hinavsko politiko nimajo več sreče. Hoteli so prevariti federalistični blok, pred vsem seveda Radića, toda čeprav jim je to na eni strani do gotove mere uspelo, so na drugi strani doživeli strašen fiasko. Danes je konec slepomisenja in Radić in radikalni se razšli, ne da bi za las zboljšali naše žalostne notranjopolitične razmere, pač pa so jih znatno poslabšali. Enako, kakor z Radićem in blokom pa so poizkušali slepomisliti radikali tudi z Nemci in Turki. Za njihovo blapčevanje so jim sicer dajali gotove nacionalne koncesije, toda to le tedaj, če so s tem oskodovali le kako drugo stranko, n. pr. demokrate, zemljoradnike ali pa kako nacionalistično organizacijo, kadar pa je šlo za druge stvari, ki bi radikalni stranki sami ne bile v korist, so jih tolažili s samimi golimi obljubami, katerih niso nikoli izpolnili. Vsled tega so Nemci in deloma tudi Turki le prehitro spoznali radikalne namene. Nemci so že pri zadnjem glasovanju obrnili svojo dosedanjno taktiko ter radikalom odrekli pokorščino — prešli so v opozicijo. Turki

da, da smejo prenesti moj grob v svojo cerkev in ga tam varujejo. Škof je dovolil in z veliko svečanostjo so me prenesli v kapelo sv. Mihela, kjer počivam še sedaj. Moja obitelj, ki se je razkropila po polju, je prišla tudi sem za mano. Nemalo čast so mi izkazali. Priznamam pa, da mi je bilo žal za onim mestom ob cesti, kjer sem zjutraj zarana gledal kmetice, nesoče na glavah košare grozdja, smokev in dinj. Tudi čas mi ni odpravil te žalosti in še vedno bi rad ležal pod platanami na Sveti cesti.

— Tako je moje življenje, pristavi stari Satir. »Skozi veke gre z nasmeškom, sladak in poln tajnosti. Kadar se pojavi poleg radosti kaka žalost, je to volja bogov. Zato sin moj, dajmo hvalo bogovom, gospodarjem sveta!«

Brat Mino časek razmišlja, nato pravi:

»Sedaj razumem smisel tega, kar sem videl ono grešno noč v kapeli sv. Mihela. Vendar še ne morem pojmiti ene stvari. Starček, povej mi, zakaj so se Nimfe, ki prebivajo s teboj in so podobne Fau-nom, izpremenile v grde starke, kakor hitro so se mi približale?«

»Nevolja, sin moj, nevolja!« odvrne stari Satir. »Čas ne prizanaša ne ljudem ne bogovom. Bogovi so brezsmiseln in predstavi ljudi kratke dobe. V resnici pa tudi oni občasno teže časa in propa-

doslej še niso sicer oficijelno pretrgali zvez z radikali, so se pa že znatno oddaljili in obstoja za radikale nevarnost, da jih bodo tudi ti definitivno zapustili. — Radikali se zavedajo dobro, kaj bi to pomenilo, zato skušajo sedaj na vse načine zadržati vsaj Turke, da jim še nadalje ostanejo zvesti. Na skupni konferenci, ki se je vršila te dni so jim obljubljali razne koncesije v Macedoniji, tudi nacionalne v škodo našemu tamkajšnjemu nacionalnemu življu. Turki pa tudi s tem niso zadovoljni, ampak zahtevajo mnogo več. Pogajanja se sicer še nadaljujejo, je pa malo upanja, da bi privedla do sporazuma. Radikalom se bliža zadnja ura!

* Hrvatska inteligenca hoče aktivno poseči v politiko? Ze več tukajšnjih listov beleži gibanje med hrvatsko inteligenco, ki gre za tem, da bi se inteligenca združila ter opustila dosedanje abstinenco in se aktivno udeležila aktivnega parlamentarnega dela. To gibanje je zlasti opaziti v Bosni in Hercegovini med franjevci, ki nameravajo v kratkem izdati svoje glasilo. Slično gibanje je opaziti tudi na Hrvatskem, ki pa nima z onim v Bosni ničesar skupnega. V poučenih krogih se govori, da se bo tej akciji pridružil tudi več uglednih članov Hrvatske zajednice. Slično samostojno akcijo pripravljata tudi dr. Smolaka in dr. Tomljenovič. Včerajšnji »Hrvat« odločno pobila te vesti, češ, da v Hrvatski zajednici ni ljudi, ki ne bi soglašali s sklepi zadnjega blokaškega zborovanja, na katerem je Radić napovedal bojkot vsem državi prijaznim elementom.

* Pred skupščino muslimanske organizacije. Izvršni odbor jugoslovenske muslimanske organizacije je na svoji zadnji seji v Sarajevu sklenil, da se vrši letna skupščina dne 16. julija. Ker pa se muslimanski parlamentarni klub z ozirom na delo v parlamentu ne strinja s tem rokom, še ni definitivno določen čas in kraj letošnje glavne skupščine.

* Program konference Male antante, ki se vrši v doglednem času v Sinaji na Rumunskem, je sledeči: 1. skupna akcija držav Male antante v vseh skupnih problemih in interesih; 2. proglašenje vstopa Poljske v Malo antanto; 3. razprava o vstopu Grške; 4. stališče Male antante napram zunanji politiki Madžarske; 5. stališče napram novi bolgarski vladi in končno 6. odnosi Male antante napram boljševiški Rusiji.

* Madžarska se približuje Mali antanti? Beograjska »Politika« javlja iz Budimpešte: Po neuspelem poskusu z legitimističnim pučem so madžarski službeni krogi končno uvideli, da je izhuzoren vsak poskus omalovaževanja sil Male antante ter da je kakovostnejša Madžarske mogoče samo s pomočjo zapadnih sil. Zato je skoro gotovo preobret v politiki Madžarske napram sosedom. Madžarski diplomatski zastopniki, zlasti v Beogradu, Pragi in Bukare-

dajo tekom stoletij. Nimfe se postarajo kakor žene. Ni na svetu rože, ki bi se ne izpremenila v trnje. In ni Nimfe, ki bi se ne izpremenila v čarovnico. Ko si se veselil nad zabavo moje male obitelji, si lahko opazil, kako spomin na preteklo mladost napravlja Faune in Nimfe lepe v času strasti, ko žar vstale ljubezni poživilja njihovo ovenelo lepoto. A kaj hitro se pokaže vpliv časa. Nevolja! Nevolja! Rod Nimf je odedel in propal.

Brat Mino še vpraša:

»Povej mi, starček, ali je resnica ali drznost, da si — svet in vendar živiti v grobu s temi sencami, ki ne znajo hvaliti Boga in s svojim vedenjem skrunijo hišo Matere božje? Odgovori mi na to — starček!«

A sveti kozonog se je brez odgovora razblinil v zraku.

Brat Mino pa je, sedeč na kamenu nad potočkom, razmišljal o vsem, kar je slišal, ter je našel, da se v tem, pod globoko temo, skrivajo nepričakovani žarki svetlosti.

In pomislil je: »Tega svetega Satira bi lahko primerjal davni Sibili, ki je za čas lažljivih bogov prorokovala narodni Odrašenika. Še vedno se drži na njegovih kopitih blato stare laži, a čelo mu obseva svetloba in usta pripovedujejo resnico.«

(Konec prihodnjic)

šči so že dobili instrukcije v tem smislu. V Pešti so prišli do prepričanja, da Madžarska mora upogniti glavo in se približati sosedom, ako noče v najkrajšem času doživeti popolnega notranjega in zunanega poloma. — Odgovornost za to vest prepuščamo »Politiki«.

* Ne nove teorije — boljše ljudi potrebujemo! Pri proslavi italijansko-ameriške zveze je imel ameriški poslanik v Rimu, Child, govor, v katerem je naglasil, da je tekom zadnjih osmih mesecev Italija na izvanreden način dopomogla do napredka vsega sveta s ponovno vzpostavitev idealov človeškega poguma, discipline in odgovornosti. — »Kdor se«, je rekel Child, »postavi na svoje lastne noge, opre ob samega sebe, ta doprinese človeštvu večjih koristi nego oni, ki pričakuje spas od drugih ali od neizvedljivih načrtov novih socijalnih struktur gospodarske in internacionalne narave. Prepričan sem, da je zapužanje v samega sebe in v svoj narod neprecenljivo večje vrednosti nego vse teorije. Nekateri narodi, kakor n. pr. italijanski in ameriški pričenejo jasno uvidevati, da temelje vse teorije o po-bratenju narodov in človeštva, čeprav izgledajo na zunaj lepe in najdejo tudi nekaj pristašev, na nepoznavanju resničnosti. Sodelovanje med narodi je le tedaj mogoče, če so močni. Močan narod pa napravijo lahko samo močni državljani. Mi ne potrebujemo novih teorij, pa če bi bile le tudi še tako dobre, ampak potrebujemo boljše ljudi, ki se opirajo na preizkušene osnove. Ministrski predsednik Mussolini se je poslaniku iskreno zahvalil za priznanje zaslug fašizmu in za pravilno pojmovanje fašistovske misli in filozofije. Ta Childov govor je tudi za nas zelo poučen, ker nam dokazuje, da kulturni zapad drugače pojmuje fašizem, kakor pa se splošno pojmuje pri nas, kjer vidimo v njem samo slabo in nič dobrega, kar pa škoduje največ ravno nam, samim. Podcenjevanje sovražnika je vedno opasna stvar.

* Vzrok demisije poljskega finančnega ministra. Kakor poročajo varšavski listi je poljski finančni minister radi tega podal ostavko, ker je prišel v navzkrižje z ostalimi člani kabineta radi pobijanja valutne špekulacije. Kabinet je zahteval naj se uvedejo proti valutnim špekulantom najstrožje mere, finančni minister pa je bil mnenja, naj bi se s tem še počakalo. Ker je bilo njegovo mnenje osamljeno, je izjavil konsekvence in podal ostavko. Njegov naslednik je Hubert Linde, bivši poštni minister in dosednji direktor poštne hranilnice.

* Iz sovjetske Rusije. — Leninovo zdravstveno stanje je brezupno, zato so sovjetski mogotci sklenili že sedaj poskrbeti za naslednika. Ker se na eno samo osebo ne morejo sporazumeti, so sklenili izvoliti poseben vrhovni svet, ki bo obhajal posle predsedstva republike. Predsedstveni svet bo izvoljen dne 5. t. m.

* Hardingov velilni program. Predsednik Združenih držav Harding je nastopil svoje agitacijsko potovanje za nove volitve. Glavne točke njegovega programa so: popolno odklanjanje Zveze narodov, ločitev haaskega mirovnega raziščišča od Zveze narodov in vstop Amerike v raziščišče po izvršeni ločitvi.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 29. junija: Položaj v Beogradu je neizpremenjen. Klerikaleci, ki so na videz kričali, da zapuste parlament, če sprejme vlada nameravano povišanje davkov, so mirno ostali v parlamentu in so hoteli s svojim krikom samo nametati peska v oči svojim volilecem, ki vdevajo, da je ves volilni humbug klerikalcev navadna farbarija. — Po vsej državi se je vršila včeraj proslava Vidovdana, ki je zlasti v Beogradu bila sijajna manifestacija za državo. Tudi v Mariboru in drugod se je vršila skromna proslava, ki je zlasti v šolah lepo uspela.

Sobota, 30. junija: Danes je bil izvršen atentat na ministrskega predsednika Pašića, v trenutku, ko je krog 1. ure zapustil parlament. Atentator, bančni uradnik Rajić, ki je oddal na Pašića več streliv, ki pa niso zadeli. Ministrski predsednik je bil samo lahko ranjen od razbitih šip na avtomobilu. Atentatorja so takoj prijeli ter ga odvedli v zapor. Občinstvo je bilo radi atentata zelo razburjeno in je prirejalo Pašiću viharne ovacije. Takoj po atentatu je obiskal Pašića tudi kralj. — Narodna skupščina je danes sprejela dvanajstine, kar še ni novega proračuna za prihodnje leto 1923-24. S tem so odobreni tudi novi davki, ki znašajo pet dinarjev na vsak dinar zemljiškega davka.

Nedelja, 1. julija: V političnih krogih se mnogo razpravlja o novem kurzu na Hrvatskem. Vlada namerava nastopiti proti Radićevemu izdajalskemu početju ter napraviti konec njegovi razdiraški politiki. Radi tega je Radić za danes sklical sejo glavnega odbora svoje stranke, kateremu je naročil, naj se vzdržuje vsega, kar bi ga lahko spravilo v konflikt z zakoni. Napovedal pa je sveda novo vojno Beogradu in se pripravila na nove volitve. — V Mariboru se je vršil danes II. vsedelavski zlet, katerega se je udeležilo okrog 10.000 ljudi. — Atentator Rajić stalno spreminja svoj zagovor. Dognano pa je, da je bil atentat zasnovan v naši državi in ne v inozemstvu. Preiskava se nadaljuje.

Ponedeljek, 2. julija: V Zagrebu je imel včeraj Radić na obnem zboru svoje stranke zopet »velike« govor, v katerem je na najostrejši način napadal državo in napovedal nove volitve, po katerih bi on osvobodil Srbe iz suženjstva. — Radikali so ostali v parlamentu skoraj popolnoma osamljeni. Nemci, ki so jih doslej podpirali, so prešli v opozicijo in tudi džemijetovci (Turki) se nagibajo k opoziciji.

Torek, 3. julija: V zakonodajnem odboru se je danes pričela debata o uradniškem zakonu, ki bi moral biti glasom ustave do 28. junija že sprejet. Radikalci so zakonski načrt prikožili po svoje, tako, da novi zakon pravzaprav ne pomeni velikega zboljšanja sedanjega položaja uradništva. Finančni minister in velik del radikalcev je celo proti zvišanju plač. Sluge hočejo sploh na kak način odpraviti. — Iz cele države prihajajo poročila o zelo bogati žetvi, ki presega vsa pričakovanja in vse dosedanje žetve po vojni. Pričakujejo že od tega tudi padeč draginje in izboljšanje valute.

Objave.

§ Zdravniško društvo v Mariboru ima prihodnji znanstveni večer v petek dne 6. julija tl. ob 6. uri zvečer v operacijski sobi splošne bolnice v Mariboru s sledečim sporedom: 1. Prim. dr. Robič poroča o XIII. dermatološkem kongresu od 20.-24. maja tl. v Monakoven in nadaljuje o diagnozi ter kliniki sifilida. 2. Demonstracije.

§ Veliko ljudsko tombolo z lepimi dobitki priredi požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru v nedeljo, dne 8. julija na Sp. Pobrežju na posestvu g. Kirbiša. Čisti dobiček je namenjen za nabavo avtomobila za brizgalno. Razen tombole bo še raznovrstni bogati spored.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.-12. ure. Vstopnina 1 dinar.

8. julija 1923

priredilo mariborske Ciril in Metodove družnice

veselico

v prid obmejnemu šolstvu v vseh prostorih Narodnega doma. — Začetek točno ob 18. uri zvečer.

Kultura in umetnost

TURNEJA BRATINA-BUKŠEKOVA:

4. julija v Brežicah.

5. julija,

6. julija na Krškem.

7. julija,

8. julija v Trbovlju.

Dnevna kronika.

— **Kralj in kraljica v Belju.** Beograjska »Pravda« poroča, da odpotujeta dne 5. tm. kralj in kraljica v Belje na lov, kjer ostaneta 10 dni.

— **Pašić odpotuje v letovišče.** Beograjski listi poročajo, da bo ministrski predsednik Pašić odpotoval v kratkem v neko inozemsko letovišče. Baje odide v inozemsko letovišče tudi zunanji minister dr. Ninčić.

— **Preuranjena vest.** Glede vesti o imenovanju okr. šol. nadzornika gosp. Pavla Flereta v Ptuj za referenta v ministertvu prosvete smo dobili od kompetentne strani poročilo, da je vest preuranjena.

— **»Pekatele«, to je jed!** Rad jih je gospod in kmet! So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

— **Najdeno truplo utopljenca.** V Ptuj so te dni potegnili iz Drave moško truplo, ki je že kake 4 tedne ležalo v vodi. Utopljenec je star 35–40 let, ima črne lase, rjave brke, oblečen je bil s črnimi hlačami, belimi spodnjimi hlačami in belo srajco. Na nogah je imel težke škornje. Na glavi ima staro, zaraščeno bulo. Sumi se, da je utopljenec kak ponesrečen splavar. Truplo je pokopano v Želovcih. Komur bi bilo o utopljenca kaj znanega, naj sporoči to najbližji orožniški postaji, ali pa policijskemu komisariatu v Mariboru.

— **Spomenik Strossmayerju v Zagrebu.** Zagrebški obč. svet je v seji 2. tm. z veliko večino proti glasovom frankovcev sklenil, da postavi mesto spomenik velikemu Jugoslovanu škofu Strossmayerju. Izvolil se je širok odbor, izvršitev spomenika bo poverjena slavnemu kiparju Ivanu Meštroviću.

— **Masaryk se vrača.** Predsednik češkoslovaške republike Masaryk je na povratku iz Tunisa 1. tm. prispel v Marneille in se vrnil naravnost v Prago.

— **Pola — italijanska vojna luka.** Italijanski listi objavljajo kraljevski dekret, s katerim se proglašajo Pola za vojno luko in skupno z arzenalom za vojno bazo. Kontreadmiral, komandant pomorske posadke v Poli je že prevzel poveljstvo nad luko in arzenalom. Delavstvo v arzenalu, ki je bilo odpuščeno, bo deloma zopet sprejeto v službo.

— **Prost uvoz žita v Italijo.** Italija je popolnoma ukinila uvozno carino za žito.

— **Poskušan atentat na romunsko kraljevsko dvojico.** Ko se je v nedeljo vračala romunski kraljevski par iz Varšave nazaj v Sinajo, so neznanci pred prihodom dvernega vlaka v Halicz poskušali trdnice na tankokajenjem mostu. Lokomotiva-izvidnica pa je defekt opazila in preprečila nesrečo. V Stanislavovu sta se hoteli približati kraljevskemu paru dve ženski. Bili sta aretirani in pri preiskavi se je dognalo, da sta ruski teroristkinji in da sta hoteli izvršiti atentat.

— **Nemški prestolonaslednik hoče biti predsednik republike.** Iz Berlina poročajo, da se številni prijatelji bivšega nemškega prestolonaslednika trudijo, omogočiti njegov povratek v Nemčijo. Ako se jim to posreči, bi ga pri prihodnji volitvi predsednika republike postavili za kandidata.

— **Cita ostane v Španiji.** Princ Kšaver Bourbon-Pama objavlja v »Corriere della Sera« izjavo, da niti on niti princ Feliks nista proslila italijanske vlade, da bi se bivša cesarica Cita smela nastaniti v Italiji. Cita se je s svojimi otroci definitivno nastanila v neki vasi province Biskaja v Španiji.

— **Anarhija na Kitajskem.** Na Kitajskem se kaže ogorčena državljanska vojna vseh proti vsem, ki prehaja v strašno in pravo anarhijo. Ogromna kitajska država, največja na svetu, je brez gospodarja, kajti faktično danes nima nobene vlade. Izvori revolucije segajo nazaj v leto 1912. Takrat je bila odstranjena tisočletja stara dinastija in Kina proglašena za republiko. Toda nova vlada ni znala utrditi svoje pozicije, začeli so se prepri med posameznimi voditelji, posebno generali in med poedinimi pokrajinskimi. Razni generali so hoteli postati vladarji in tako se je pričelo izpodpiranje, ki je prešlo sedaj v strašno državljansko vojno in v anarhijo. Poimenjeni vojaški dostojanstveniki so sku-

pili krog sebe večje ali manjše armade, obrazovali v gotovih področjih lastne vlade in ker niso mogli urediti mirno novih mej, so pričeli medsebojno borbo na življenje in smrt. Glasom angleških poročil je vsled državljanske vojne ustavljen ves promet, tako po kopnem kakor tudi po vodi. Bojujoči ustaši požigajo in ropajo cele pokrajine in se medsebojno more in koljejo. Evropski, posebno angleški naseljenci se nahajajo v skrajno opasnem položaju in je Anglija že podvzela obsežne mere, da zaščiti svoje podanike. Enake mere bodo podvzele tudi druge velesile. V severovzhodnih obalnih krajih so pričeli Kitajci preganjati in moriti japonske priseljence. Japonska je poslala v kitajske vode več vojnih ladij. V Daljdi, blizu Port Arturja, je prišlo do prave bitke med Kitajci in Japonci, v kateri je bilo veliko mrtvih in ranjenih. Japonci so sedaj zagrozili, da bodo mesto bombardirali, če se ne umiri. V poučenih krogih trdijo, da bo imela kitajska državljanska vojna v najboljsem slučaju za posledico glad in kužno bolezen ter bedo, ki bo daleko strašnejša nego znana ruska katastrofa.

— **Nesreča zračne železnice v New Yorku.** V New Yorku se je pred par dnevi pripetila nenavadna nesreča. Zračna električna železnica, ki vozi nad najvišjimi stavbami New Yorka, se je vsled nekega defekta pri žici strmoglavila v globočino. Vlak, obstoječ iz dveh vozov, je padel na skupino avtomobilov na eni najprometnejših ulic. Osem oseb je bilo na mestu mrtvih, 83 pa več ali manj težko ranjenih.

— **Največji nemški bandit.** Te dni je pričela v Halleu razprava proti nekemu Platneru, o katerem pišejo nemški listi, da je največji nemški bandit. Platner je bil glavar dobro organizirane razbojniške tolpe v Berlinu ter je vsakemu članu svoje družbe plačeval visoko tedensko plačo. Njegovi zločini so bili tako »strokovnjaško« izvedeni, da je potrebovala policija pol leta, predno je uredila ves dokazni material. Njegove avanture presegajo vse smeje zločine, ki se kažejo po kinematografih. Platner sam pravi, da ni navaden razbojnik, temveč najboljši Leninov učenec. Svoje ideje je obdelal v posebni knjigi, ki je izšla pod naslovom »Organizirani rdeči teror«. Pred par meseci se je poročil v zaporu z nekim mladim dekletom.

— **Francija — največja zračna vojna sila.** Na Vidov dan se je vršila v angleški spodnji zbornici zanimiva debata o oboroževanju v zraku. Veliko število poslancev je zahtevalo, naj posveti Anglija večjo pozornost vojnemu zrakovstvu, posebno radi tega, ker se Francija mrzlično oborožuje v zraku. Iz debate, ki se je na to razvila, je razvidno, da je Francija danes največja vojna sila v zraku. Francoska vojna zračna flotila presega danes že 2000 enot, do čim jih Anglija nima niti 400. K debati so napisali obširne komentarje tudi angleški listi, med katerimi jih nekaj izraža strah, da se Francija oborožuje proti — Angliji, kar je seveda nesmisel.

— **Dragocena najdba.** Pri kopanju nekega temelja v Ognini v Italiji so te dni našli dve broneni rimski vazi, v katerih se je nahajalo 300 zlatnikov iz tretjega stoletja po Kristu.

— **Redukcija uradništva na Madžarskem.** Madžarski narodni skupščini je bil te dni predložen predlog finančnega ministertva glede 20 odstotne redukcije državnega uradništva.

Dopisi.

Svečina. Malokedaj se oglasimo iz našega kraja. Danes pa moramo. Te dni je prinesla »Straža« tako ostuden napad na našega novega nadučitelja, da nemo-remo molče preko tega. Zlasti še, ker dobro vemo, v kateri kuhinji se vsi zlobni dopisi iz Svečine kuhajo. Saj je za eden izmed prejšnjih dopisov to danes že dokazana stvar. Zlasti dopis o orožniku, ki je nekega opozoril, da je na dan volitev prepovedano točiti opojne pijače. Mi prav dobro vemo, kaj imamo v novem šolskem voditelju in dobro vidimo, kako pod njegovim vodstvom naša šolska deca očividno napreduje v znanju. Zato le s prezirom gledamo na poskuse, omajati naše zaupanje do njega — bodisi da se to dela iz zavisti ali pa iz — ženske jezikavosti. — Te dni smo dobili semkaj

vrlega narodnjaka gostilničarja gosp. Arha in upamo, da se bo z njegovim sodelovanjem pričelo pri nas prav lepo novo narodno življenje.

Rogaška Slatina. (Gostovanje Glasbene Matice iz Maribora). Odkar je princsinja Slatina naša, se je udomačil lep običaj, da ji hodijo otroci slovenske domovine v dnevih njenega sijaja poklanjat, kar so med letom nabrali najlepšega cvetja Med drugim nas je posetila lani »Glasbena Matica« iz Ljubljane, letos in sicer v nedeljo ona iz Maribora. Hubadova »Matica« je tekom dolgih let dosegla nekaj, kar je v nas Slovincih tako redek uspeh: da si glede nje popolnoma zaupamo samim sebi in se zavedamo, kako mirno jo smemo pokazati tudi najrazvrajenejšemu tujcu: pri mariborski pa, da odkrito priznamo, se nas je navzlic vsemu lepemu, kar smo že čuli o njej, polajšal tisti občutek, ki je tudi tako naš: da od svojca pričakujemo komaj polovico tega, kar od tujca, pa naj magari potem od njega zahtevamo dvakrat več. No, že nastop sam v popolnoma zasedeni veliki dvorani »Zdravilškega doma« nam je pokazal, da se smemo nadajati najboljšega: čez 70 pevcev in pevk broječ zbor, vseskozi dostojen Slatine tudi v zunanji opremljeni, se je razgnil čez obširni oder. Mogočno je zadonela prva pesem in takoj sprožila navdušeno odobravanje. Zakaj to je bilo že jasno: takega materiala najbrže ne premore nobeno pevsko društvo v Sloveniji. Saj je že naravnost terno, če šteje tak zbor poleg drugih prvovrstnih tenoristov kar šest takih, ki s sijajno lahkoto in čudovito čistostjo zapojejo visoki c. To je le zvenelo in kar je tudi veličanska prednost: šele, ko sta gospoda Živko in Jež — prvi s svojim tako sladkim, drugi mogočnim glasom nastopila v solih, smo zapazili, kdo je celo med njimi prvak. Veličastno ozadje tvori falanga že vprav »ruskih« basistov ozir. oktavistov in ne da bi hoteli omalovaževati druge glasove, nam je še posebej omeniti sijajen sopran. Skratka material, iz katerega se da napraviti vse, kar je iz človeškega orkestra možno napraviti. In treba je bilo samo opazovati, s kakim ognjem je vodil svojo družino g. ravnatelj Topič, da smemo pod njegovo taktirko pričakovati spopolnitve do konca. Saj je njegov zbor v ti sestavi baje po ogromni večini čisto nova tvorba in ima v svojem predsedniku gosp. Arnoštu najidealnejšega voditelja. Pravi simbol široke slovenske vzajemnosti je bil v svoji beli ruski suknji g. Govorov, ki je svoje sole prekrasno odpel, vsa srca pa je razžarila ljubka gna Mezgečeva s svojim bisernim glasom. Ker je bil ta koncert prvi v sezoni, naj bo ta polna zmaga Mariborčanov dober omen tudi za vse nadaljne prireditve, ki jih je prijavljenih za tekočo sezono še cela dolga vrsta z najodličnejšimi imeni.

Svetinje. Vrtna veselica tukajšnjega bralnega in izobraževalnega društva dne 29. junija je v polni meri zadovoljila občinstvo. Vkljub nestalnemu vremenu in vkljub temu, da nam je napravil gospod župnik ob istem času protiprireditve, se je zbralo veliko domačinov, posetili pa so nas tudi prijatelji iz bližnjih krajev, udeležba iz Ormoža in pa sv. Miklavža pa je bila naravnost imponantna. Predstavljala se je ljudska drama »Razvalina življenja« in igralci domačini so izvrstno rešili svojo nalogo. Ne moremo se odločiti, koga bi bolj pohvalili, ker ugajal nam je starikavi Urh s svojo žganjarno kakor pa razmašalka njegovih dobrin Mica in v spominu nam bodeta ostala razočarana Tona in kmet Sirk, kakor tudi žalostna usoda mlade Lenčke Ferjana in Martina. Splošna sodba je bila, da zaslužijo vsi igralci le priznanje. Po predstavi je pa občinstvo pridno zabavala godba pri gradbi železnice zaposlenih Kozakov. Veličastno je zadonelo — Bože pravde — in naravnost divljenji smo bili nad v srce segajočo Volgo in v Večerni molitvi smo čuli rahlo šepetanje globoke ruske duše; pred očmi so nam stopile veličastno-monotone ruske pokrajine — naša bodočnost. Da je bilo veselje bolj zaokroženo, so se zbrali stari in mladi in veselje je bilo videti, ko so plesali kolo — ne samo enkrat, dvakrat — sploh kaj bi naštevati, kraj rajanja je bil vedno živahen in pri plesu se počutimo vsi mladi. Med splošnim veseljem so se pričele oglašati — preleške popevke — lepo pa so zapeli Runčki fantje pevci. Razšli smo se, prijateljsko si stiskaje roke z željo v srcu, da bi nam naše društvo zopet kmalu nudilo tako obsežno in vsestransko razvedrilo.

Breg pri Loki. Posestnik Perdihi je bil nedavno silno korajžen ter je pozval štiri fante na »auf«. Fantje, ki so bili vinjeni, se niso dali dvakrat pozivati ter so Perdiha z noži pošteno obdelali. Precej težko ranjenega so odpeljali domov, kjer se sedaj zdravi, fante pa je orožništvo izročilo sodišču.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru

združena z vinarsko, vrtnarsko, umetniško in gradbeno razstavo.

(Od 15. do 26. avgusta 1923.)

Letošnja razstava, ki bo po svojem obsegu prekašala vse dosedanje, obeta postati vseskozi zanimiva in pestrá. Razen obrtnih in industrijskih izdelkov bo razstavljeno tudi vrtnarstvo, ki je naš lanski razstavi uživalo vsestransko priznanje. Letošnja izpopolnjena razstava bo obsegala tudi drevesnico, ki bo zanimala zlasti naše sadjarske kroge, da ne govorimo o razstavi vin, ki je lansko leto privabila nešteto prijateljev dobre kapljice. Gradbena razstava, na kateri bodo zastopani vsi najnovejši domači vzorci stavb in modernega načina gradbe, bo nedvomno vzbudila vsestransko zanimanje. Omenimo naj še, da bo mestna plinarna razstavila razne plinske aparate za industrijske, obrtne in domače svrhe, kakor štedilnike, peči itd., ki bodo zanimali vsako gospodinjstvo, ki se danes huduje nad dragim premogom in drvami. Poleg tega bo še toliko drugih zanimivih novosti, da bo vsak posetnik razstave prišel na svoj račun.

Tehnična dela na razstavnem prostoru so v polnem teku. V kratkem prične tehnični odsek z razdelitvijo prostorov, na kar opozarjamo zlasti one, ki še niso vposlali prijavnice, da se še pravočasno prijavijo in si zagotovijo primeren prostor. Vsi vremenski preroki naovedujejo za dobo razstave lepo, solnčno vreme, ki bo privabilo obiskovalce in je zato vsaka bojazen radi slabega obiska ne utemeljena in uspehi razstave že vnaprej zasigurani in z mirno vestjo lahko trdimo, da bo žal vsakomu, ki bi se razstave ne udeležil. Ker je čas do razstave zelo kratek in vsaka zakasnelost ovrta redni razvoj tehničnih priprav, nujno priporočamo, da vsi, ki še niso vposlali prijavnice, to nemudoma storo.

Odlikovanje najboljših del. Najboljša razstavljena dela posameznih strok se bodo tudi letos odlikovala, na kar opozarjamo vse razstavljavce, zlasti one, ki se lanske razstave niso udeležili in tako zamudili to priliko. Ker se bodo v bodoče vršile razstave v večjih preslekih, se ne bo tako kmalu vrnila prilika, da bi si pridobili odlikovanje, ki je za vsakega posameznika izredne važnosti. Zato pa vsi na razstavo!

Vajeniški oddelek, v katerem bodo razstavljena vajeniška dela, je brezplačno na razpolago, na kar opozarjamo vse mojstre s prošnjo, da dajo svojim vajencem priliko, da se razstave udeležijo. Najboljša dela se bodo nagradila, kar bo v čast mojstrom in v ponos vajencem.

Razstavljeni katalog, ki izide ob priliki razstave v 100.000 izvodih, bo nudil najboljšo priliko za uspešno reklamo, ki je pol življenja za vsakega naprednega industrijca in obrtnika. Naročila za oglasne sprejema pisarna razstavnega odbora in oglasni zavod I. Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 16.

Vsa pojasnila glede razstave daje edinole pisarna razstavnega odbora. Maribor, Cankarjeva ulica, tel. št. 325, kamor se naj blag. obrniti interesi ustmeno, pisмено ali telefonično.

Sport.

Slovenca zmagala na mednarodni kolesarski dirki. V nedeljo, dne 1. julija se je vršila na progi Gradec—Omurek—Puntigam mednarodna kolesarska dirka. V prvi kategoriji je zmagal Slovenec Fran Kosmatin (SK »Primorje«, Ljubljana), ki je prevozil progo v 3 urah 23.23. V drugi kategoriji je odnesel zmago Adolf Bar (SK »Ilirija«, Ljubljana). Kosmatin je dobil tudi nagrado za vodstvo pri vodilni vožnji, ki se je vršila prvi dan v Gradcu. Dirke se je udeležilo skupno 44 dirkejev.

Gospodarstvo.

Nekaj iz teorije kmetijstva.

(Nadaljevanje.)

Trošenje hlevskega gnoja na njivi.

Pri odvozu hlevskega gnoja iz gnojšča na njivo, se mora gnoj jemati iz kupa vedno vertikalno (navpično), da se dobi kolikor mogoče enoličen enak gnoj. Izvožen gnoj se razdeli na njivi v kope, ki so kakih 7 m eden od drugega oddaljeni. Gnoj se takoj raztrese in zaorje, da se prepreči zgubo na redilnih snoveh. Če to ni mogoče, se morajo kupi (gomile) pokriti z zemljo, da dušik ne izhlapi v zrak. Hladen gnoj (goveji in svinjski) je ugoden za lahke in apnene zemlje, topel (konjski in ovčji) pa za ilovnate (smolike).

Scalina in voda, ki odteka iz staje in iz gnojšča tvorita krepek gnoj. Ta mešanica (gnojica) sicer ni tako bogata na hranljivih snoveh, kakor čista scalina, ker je razredčena, ali redilne snovi so v njej zelo lahko raztopljive in si jih rastline zelo lahko osvojijo. Kadar se ta mešanica uporablja za gnojenje rastlin, ki so v rasti, se mora razredčiti z gotovo množino vode, ker je premočna in bi rastline posmodila. Zlasti dobro učinkuje za strnine in travnike.

Zelena gnojila.

Zeleni gnoj tvorijo biljke, ki se goje poglavito za to, da se, ko dorastejo, zaorjejo v zemljo ter da služijo za hrano rastlinam, ki pridejo za njimi. Uporaba zelenega gnoja se priporoča zato:

1. ker se z zelenim gnojem zemlja obogati na humusu in zbog tega postane plodovitejša;
2. ker si zamorejo biljke hranljive sestavine, dušik, fosforno kiselino in kalij, ki jih povlečejo iz zemlje in katere se z zaoranjem spravijo spet v zemljo, lažje in hitreje osvojijo, nego če jih morajo neposredno iz zemlje črpati. Kadar se uporabljajo za zeleno gnojenje biljke, ki spuščajo svoje korenine v globlje plasti zemlje, se na ta način spravijo v oranico sestavine iz globin, kjer bi inace ostale neizkoriščene.
3. Če se za zeleno gnojenje uporablja biljke-metuljčice, kar se navadno priporoča, se zemlja bogati obenem na dušiku, katerega te biljke črpajo iz zra-

ka in ki ostane potem z zaoranimi biljkami v zemlji.

Eto količine raznih hranljivih sestavin, ki se spravijo v zemljo z zelenim gnojenjem:

	Dušika kg	Fosfor. kg	Kalij kg	Apna kg
Lucerna (3letna) ostavlja v zemlji	153	33	52	151
Detelja (1letna) " " "	123	18	23	66
Eksparzel (3letna) " " "	127	28	42	—

Če se zaorje tretja košja detelje v zemljo, kakor to delajo po nekod poljedelci, se s tem zemlja obogati za okoli 600 kg dušika, to je za toliko, kakor če bi se na dotično zemljo izvrglo 400 kg čilskega solitra.

4. Pri črni prahi se nitrati, ki nastanejo iz organskih sestavin v zemlji v teku leta, odvedejo z deževnico v globlje plasti zemlje; z zelenim gnojenjem se lahko zopet ujamejo in zamorejo izkoristiti za sledeče setve.

Zeleno gnojenje pride precej drago, ker se mora orati zemljo, kupiti seme, sejati itd. Zaraditega se večkrat prigodi, da se setev, namenjena za zeleno gnojenje, izkoristi v druge svrhe (se pokosi za mrvo, pusti popasti itd.), pri čem se seveda ne doseže uspeh, ki se je pričakoval.

Zeleno gnojenje se posebno priporoča za peskovite in apnene zemlje, ki so siromašne na humusu, nadalje tam, kjer so njive daleč od doma, ozir. kamor je težko spraviti hlevski gnoj, oziroma sploh za vse slučaje, v katerih se ne da dobiti hlevskega gnoja.

Za zeleno gnojenje je povsod, kjer je to mogoče, uporabljati biljke-metuljnice, ker le te obogatijo zemljo na dušiku. Na peskih in sploh bolj suhih zemljah je sejati v prvi vrsti lupino in inkarnatko (turško deteljo), na apnenih zemljah rdečo deteljo (navadno), grah, a na ilovnatih (sploh težkih) zemljah pa grahorico (grahico) ali bob.

Z zaoranjem rastlin, ki so bile posejane za zeleno gnojenje, je začeti, ko pridejo v polni cvet, ker so v tem stanju najbogatejše na hranljivih snoveh.

(Dalje prihodnjič.)

Kako delajo vojvodinski Srbi na gospodarskem polju.

Nova zavarovalnica proti toči.

V Somboru obstoji poljedelsko društvo bač-bodroške županije. Pod njegovim okriljem in po njegovi inicijativi ustanovljena se nahaja ena centralna nabavljalna zadruga bačbkih poljedelcev in ena zadruga za vzajemno zavarovanje proti požaru in toči, ki se imenuje »Zavarovalna zadruga ekonomov«. Ker se sedaj govori o zakonu, ki bi naj omogočil obligatorično zavarovanje poljedelskih kultur zoper točo, bo gotovo zanimalo čitatelje našega lista, kako deluje zavarovalna zadruga ekonomov, ki je ustanovljena in se združuje samo s privatno inicijativo.

1. Organizacija zadruge ekonomov za zavarovanje.

Zavarovalna zadruga ekonomov je osnovana pod okriljem poljedelskega društva bač-bodroške županije leta 1919, a z zavarovanjem proti toči je počela l. 1920. Zadruga vrši i zavarovanja proti požaru, a vodi knjige in račune za vsako vrsto zavarovanj posebej.

Zadruga je organizirana na vzajemni podlagi, to je člani so ob enem zavarovanci in zavarovalci. Ona ima tri vrste članov in sicer:

1. Člane-osnove, kateri vplačajo deleže po 1000 Din. in sicer 40% od tega zneska v denarju a 60% v obligacijah;
2. Člane poslovne udeležnike, kateri vplačajo deleže po 50 Din. in
3. Člane, ki se zavarujejo (prijavijo društvu zavarovanje) in ki plačajo poleg premije tudi vstopnino. Vpisnina znaša z ozirom na višino zavarovalne svote do največ 15 Din. Pa tudi člani-osnove in udeležniki so člani, ki se zavarujejo. Zadruga je stremela za tem, da si zagotovi pri ustanovitvi društva svoj kapital in ga je osnovala iz deležev prve in druge vrste članov.

Društvo ima danes 537 članov-osnovateljev in 143 članov poslovnih udelež-

nikov. Njega kapital je znašal v bilanci koncem leta 1922 507.950 Din.

Organi društva so: zbor osnove, glavna skupščina, okrožni odbori, predsedništvo zadruge, upravni in nadzorovalni odbor.

Zbor osnove, tvorijo samo osnove. Zbor kandidira (predlaga) tri člane skupščini za izvolitev predsednika, razpravlja o spremembi pravil in stavi v tem smislu predloge skupščini itd. Vsak osnovatelj ima na tem zboru po en glas.

Glavna skupščina tvorijo: osnove, poslovnih udeležnikov z bar 10 vpisanimi deleži in zastopniki okrožnih odborov (izvoljeni izmed poslovnih udeležnikov, ki imajo manj od 10 deležev, in članov-zavarovancev). Člani-osnove imajo za vsako delnico po 2 glasa, a največ 20 glasov, poslovnih udeležnikov na vsakih 10 deležev po 1 glas, a zastopniki okrožnih odborov posamezno po 1 glas.

Glavna skupščina voli predsednika, člane upravnega in nadzorovalnega odbora, pregleduje sklepe račune, razdeljuje prebitke, odreja nagrade za člane upravnega in nadzorovalnega odbora, spreminja pravila itd.

Okrožni odbori so grupe članov za rajone, okraje, okroge, ki izveščajo centralo o razmerah v svojem področju, odreja zastopnike na glavno skupščino in cenitelje za odškodnino za slučaj sporov.

Upravni odbor obstoji iz 10 do 24 članov. Po pravilih spadajo v ta odbor: gradonačelnik v Somboru, podžupan bač-bodroške županije, dva člana, koja predlaga »Poljoprivredno združenje bač-bodroške županije« in 2 člana, ki nju imenuje Zadruga bačbkih poljedelcev pri imenovanem združenju.

Nadzorovalni odbor obstoji iz 3-5 članov. Po pravilih spada v ta odbor: šef okrožne finančne oblasti, 1 član,

ki ga predlaga Poljoprivredno združenje bač-bodroške županije in 1 član, ki ga predlaga Zadruga bačbkih poljedelcev.

2. Klasifikacija in ocena škode po toči.

Zavarovalne premije so določene po zonah in po vrsti setve. Zone i takse zavarovalne premije:

Zupanija Bač-Bodroška	I. Krma, trava	II. Koruza, repa, krompir	III. pšenica	IV. soržica, rž, ječmen, oves, grahorica z ovsem	V. oljnat, rastline, sočvirje, slad, pesa, grahorično seme, ajda	VI. deteljna in druga semena za irgo-vino	VII. vnske (rte, hmelj)	VIII. Tobak
so sledeče takse (premije) za vsakih 100 Din zavarovalne vrednosti v dinarjih.								
I. zona	0.80	1.20	1.60	2.20	3.10	5.40	9.50	9.50
II. zona	1.10	1.40	2.—	2.80	3.90	6.50	10.—	10.—
III. zona	1.20	1.70	2.40	3.40	4.80	7.70	10.—	10.—
IV. zona	1.40	2.—	2.90	4.10	5.70	9.60	10.—	10.—
V. zona	1.70	2.40	3.50	4.90	6.80	11.—	12.—	12.—
VI. zona	2.—	2.90	4.20	5.90	8.20	13.—	14.—	14.—

Slične takse, samo nekaj višje so določene za Banat in Baranjo. Na te takse se doplačuje še majhen povisek v svrhu kritja režijskih stroškov.

Za vsaki kraj, vas, občino in mesto velja ena od navedenih zon. Zavarovanje se lahko sklene na eno ali na šest ali še na več let. Če se poljedelec zavaruje na šest let, dobiva 5% popusta, to je za toliko manje stane zavarovanje v idočem letu. Pri sklepu zavarovanja je predložiti menico, ki je plačljiva 1. septembra.

Društvo ima v vsaki vasi enega poverjenika, s katerim stoji v pisni, oz. v poslojni zvezi. Poverjeniki so ali trgovci, učitelji, župniki itd. Oni imajo nalog nabirati nove člane, ki se zavarujejo pri društvu in dobivajo za vsakega novega člana 2% od premije; sprejemajo pa tudi naplačila na premije, od katerega zneska dobivajo 5% nagrado. Kot poverjenik ne more ostati on, katerega zavarovanci ne plačajo skupaj na premijah najmanj 5000 Din. S poverjeniki se obračunava vsakega četrta leta. Zaradi lažjega dela s poverjeniki, ima društvo za večje rajone tudi svoje zastopnike in sicer po enega v Bečkerek, v Somboru in v Subotici. Na vse zadnje ima društvo tudi 6 nadzornikov, ki potujejo, pregledujejo delo in vpljujejo poverjenike v delo. Potovati imajo 22 dni na mesec.

Kadar se pojavi škoda v kakem kraju, zavarovane o tem takoj obvesti poverjenika in ta brzojavnim ali telefonskim potom, ozir. s priporočenim pismom centralo. Centrala obvesti potem Poljoprivredno združenje bač-bodroške županije, katero pošlje, kot nezainteresirano, svojega cenitelja. Ta oceni škodo in jo naznani centrali. V slučaju, da zavarovane ni zadovoljen z ocenitvijo, se pošlje še dva nova cenitelja, od katerih določi enega Zavarovalna zadruga ekonomov sama, drugega pa okrožni odbor dotičnega kraja, kjer se nahaja zavarovane. Ti trije določijo potem znova škodo in sicer sklepajo z večino glasov.

3. Reosiguranje, izplačanje škode, razdelba prebitka, rezultat dela.

Zavarovalna zadruga je reosigurana pri zavarovalni družbi »Rosija« v Beogradu. V letu 1922 je reosigurala 90% škode, a 10% je pridržala sebi. Za 90% zavarovanega rizika se je plačalo 90% od nabranih premij, ozir. ker je Rosija od teh 90% popustila društvu 13%, 77%. Ako škoda, povzročena po toči, ne prekaša visokosti nabranih premij, potem popusti Rosija še 2%, tako da znaša celotni popust največ 15%.

Določeno škodo izplačuje zadruga v celoti, a za oceno škode veljajo tržne cene poljedelskih proizvodov, od dne 31. marca.

V slučaju, da društvo s svojimi premijami in reosiguranjem, ne more kriti

po toči povzročene škode, se prebitke škode izplačuje ali iz rezervnega fonda ali iz prebitka, ki izhaja iz zavarovanja proti požaru ali na vse zadnje iz glavnice od deležev osnove, v katerih so udeležniki, — kar pa je smatrano za posojilo, ki se mora pozneje vrniti. Ako vsi ti viri ne zadostujejo, da se pokrije škoda, potem se določi naknadna premija, čije višina pa ne sme prekašati prve osnovne premije. Če tudi vse to ne bi zadostovalo, še le potem se zli-ža svota, ki se je določila kot odškodnina.

Premija se imajo vplačati do najkasneje 1. septembra, a zavarovanje pre- stane 31. septembra. Poslovno leto se končuje s 31. decembrom in prebitek, dobljen na ta način se razdeli, kakor sledi: najpoprej se vrnejo eventualna posojila; od preostale svote se izplača 5% na račun obresti deležev; 30% se prepusti rezervnemu fondu; 20% za amortizacijo osnovnih deležev; 10% za kritje honorarjev uprave; 5% za penzijski fond; 5% Poljoprivrednemu združenju bač-bodroške županije in 5% Zadru- gi bačbkih poljoprivrednikov; ostanek se razdeli med zavarovane člane, ali se pre- nese na račun tekočega leta.

Zadruga je imela leta 1921 in 1922:

Leto	Število za- varovancev	Zavarovana vrednost se- tve	Škoda po to- či	Premija v- plačana	Premija v- plačana v- šteti vred- nosti	Prebitak
Dinarjev						
1921	68	1.928.673	62.879.25	78.838.93	201.309	54.268
1922	327	12.522.631	338.575.20	487.128.25	—	—

Kakor je iz tega razvidno, je bila za- druga leta 1921 v deficitu, ker je toča povzročila veliko škodo, ki je daleč pre- kašala nabrane premije. Deficit je bil toliko večji, ker je zadruga leta 1921 bila reosigurana pri Rosiji samo za 80% rizika. Medtem pa je leta 1922 bila sko- da mala napram nabranim premijam, tak- ko, da je lahko iz proficita poravnala zgubo iz leta 1921.

Zavarovalna zadruga je še komaj na- početku svojega dela. Rezultati so do se- danj zadovoljivi, posebno, če se upošteva, da zadruga ne uživa nikakih privilegij, niti nobene fiskalne olajšave. Zbog tega, ker se reosiguranje pod današnjimi va- lutarnimi razmerami ne da izvršiti v ino- zemstvu, temveč samo pri naših doma- čih zavarovalnih družbah, smatra zadruga, da to pride precej drago. Moralo bi se stremeti za tem, da se ustanovi čim- večji broj zavarovalnih društev, kakor je vojvodinsko, v naši državi, ki bi med- seboj tekmovala. Potem bi bilo zavarova- vanje cenejše, ker bi bilo večje število zavarovancev na mnogo večjem teritori- ju in manjši riziko. V zvezi s temi za- varovalnimi društvi, bi se moral ustanovi- ti centralni zavarovalni zavod, kateri bi vršil reosiguranje in pritekel poje- dim društvom na pomoč v slučajih ve- like nesreče. (Po »Težaku«.)

Gospodarska opravila

v mesecu juliju.

Na domu, dvorišču in pri živini. Spra- vi si škedenj (gumno) žitnico in druge šrambe za zrnje v red. Pripravi vse, kar je potrebno za žetev.

Šivino drži čisto in jo kopaj, če imaš za to pripravo vodo na razpolago. Pazi na živino in ne goni je po prehodu vro-

čini; skrbi, da ima vedno dovolj sveže vode.

V sadonosniku. Sadna drevesa ja- marljivo okopavati, mlada — če je po- trebno — tudi zalivati. Dobro je vodi- primešavati malo gnojnice. Temazeve žilindre, pepela in upna in steni pridno zalivati zemljo okoli sadnega drevja. Po- učinkuje na boljši razvitek ploda. Po- končevanje gosenic, listnih in krvavih

uši je nadaljevali. Podpiraj veje na drevesih, ki so preveč obrodila.

Na njivi, travniku in pašniku. Žetev je v polnem teku. Zanje se rž, pšenica, ječmen in naposled tudi oves. Puhaj žito, da popolnoma dozori, a ne, da prezoreva, ker se prezrelo rado pri žetvi osiplo.

Ko si zložil žito v razstave ali kopice, vzorji njivo in poseji ajde in strnišni revo. Če ne nakanis sejati strnišnin, spraši njivo plitvo in ne čakaj, da seti osuši, pri čem je delo težje in manj vredno.

Žuri se tudi s spravljanjem žita pod streho, da ga ne doleti še v zadnjem hipu kaka ujma.

Travnike pustí ta mesec pri miru, razven ob deževnih dneh jih zalivaj z gnojnicjo.

V vinogradu. Vinograd se tretjič krat škropi proti peronospori in žveplu proti oidiju. Paziti je posebno na škropljenje in žveplanje grozdja. Prikrasjevali je tudi močnejše zalistke nad drugim do tretjim peresom ter povečevati vrhe. Ne sme se pa še rezati vrhov nad koljem, kakor to nekateri store in ščim škodujejo trsu. V drugi polovici tega meseca se tretjičkrat kopa. Tudi se pojavlja že druga generacija grozdnega mušaka (kiseljak), ki napada jagode in ki se morajo pridno izrezavati ter uničiti s črvom vred.

V čebelnjaku. Rojenje se mora ustaviti z uničevanjem matice. Slabe roje je združiti. Prične se ubijanje trotoev, zlasti če so slabi izgledi za nabiranje medu. Čebele se prenašajo v kraje, kjer je boljše paša. Če je huda vročina, pokrivaj panje s slamovkami.

Potrebna pomoč.

Vsi kmetovalci se trudimo in prošimo Boga, da bi blagoslovil naše delo in da bi nam dal obilno žetev, ki bi nam pripomogla do zboljšanja našega narodnega gospodarstva. V ta namen uporabljamo vse najnovejše pripomočke, in ako imamo vsako leto nove nade, jih imamo še posebno letos, ker nam vse prav lepo kaže. Če ne pride kaka nesreča, bomo imeli dovolj kmetijskih pridelkov za prodajo, tako da bo vsled obilne ponudbe tudi draginja lahko padla.

Na nekaj pa moram danes opozoriti, kar povzroča mnogo škode in jeze. Vsi pridelki naših zemljišč, ki se nahajajo ob potih in stezah, močno trpijo vsled obilne nemarnosti posebno po krajih človeške nemarnosti. Posedniki zemljišč ob takih potih imajo veliko škodo vsled tega, ker jim sejo veliki konji živino na sejni in namirni, pridelke popasejo in tako pohodijo, da včasih na več metrov tik potov prav nič ne raste, ali pa ne more napraviti sadu. Ako opazujemo, kako vinjeni sejmarji zlasti v poznih večernih urah gojijo svojo številno živino, da se lačna in žejna na posejane njive kar zalotijo in tam hlastno pridelke popase, potem si lahko predstavimo, koliko škode imamo vsled tega po naših zemljiščih.

Podpisani imam brendjo kmetijo, ki ima tako nesrečno lego, da pelje skozi posestvo pešpot, ob meji pa okrajna cesta. Ob cesti popase živina za 1 m na široko pridelke, pohodi pa tudi za 1 m na široko. To znaša v tem slučaju 2000 m². Ob pešpoti so ljudje, posebno ob deževnem vremenu, ko je steza bolj polzka, tako malo vestni, da pohodijo na eni in drugi strani pešpota tudi po 1 m, t. j. torej drugih 2000 m². Kakor se vidi, se na 4000 m² zemlje, ki je skrbno obdelana in gnojena, uničita na ta način seme in sadež, kar predstavlja letno škodo do 2000 Din.

Tako je samo pri meni, kako je pa potem šele povsod drugod! V vsaj dežel! Kaj sledi iz tega? Da je neobhodno potrebno, navajati našo šolsko mladino, naj ne dela škode z napravljanimi novih stez, starejšim je pa treba povedati, da trpi na ta način vse, splošnost prizadeti posamezniki. Za gonjače živine bi se morala pa izdati stroga naredba, ki naj bi prepovedala prosto gozno živino. Goniti bi se smela le na povodu. Vsak lastnik zemljišča ima pa pravico zahtevati odškodnino, ako zasadi brezskrbnega gonjača. Seveda bi morali tudi varnostni organi nadzorovati, da se naredba izvršuje.

Posamezni sejmarji bodo rekli, da je to zopet nova šikana od strani oblasti, ampak to je nekaj potrebnega in splošno koristnega, kar bo prihranilo v vsej deželi na tisoče in tisoče narodnega premoženja. Tako naredbo naj bi izdala pokrajinska oblast s sodelovanjem pokrajinskih faktorjev.

Fr. Malasek, Grm. (Kmetovalce).

Proti poganju žita.

Vsako leto trpimo več ali manj škode zaradi poganja žita. Žito nam polega, ko je v klasju, navadno ob mokrem in vetrovnem vremenu. Izmed žit nam n. pr. pšenica raje poleže kakor rž, ker je pšenica bolj bogata na zgornjem listju kakor rž in ker ima rž bolj trdno slamo kakor pšenica.

Dasi nisimo neposredno sami krivi, ako nam žito poleže, vendar je v veliki meri tudi naša krivda, ako padla žitona tla.

Če opazujemo poleglo žito, oziroma tista mesta po njivah, kjer nam je žito padlo, potem se lahko prepričamo, da pade navadno tam, kjer nam je pregošto rasto, bodisi da je bilo pregošto sejano ali da se je pozneje pregošto obrastlo, bodisi da je bila zemlja premočna in da se je zaradi tega preveč in prebobotno razvilo.

Ti pojavi nam morajo biti migljaj, kako se je varovati pred poganjem žita. V enem in drugem slučaju si namreč lahko pomagamo, da nam veter žita tako lahko ne vrže. Predvsem se je varovati pregošto setve, ki je prvi vzrok poganja. Če se nam žito pozneje pregošto obraste, ga je zredčiti z brano. V zadnji sili ga lahko še obžanjemo. Na vse to je paziti posebno na močni zemlji, ki je sama na sebi nevarna za poganje žita.

Strojna setev žita v vrste in pravilno kolobarjenje pripomoreta veliko, da nam žito bolj redkokdaj poleže.

Ker nam daje poleglo žito zmeraj slabše pridelke in je ta škoda zlasti za naše maloposelstniške razmere občutna, moramo skrbeti, da se pred poganjem žita na vse načine varujemo. Največ bomo dosegli s pravilno setvijo in s pravilnim kolobarjenjem. Premočna zemlja ni za žito, ravno tako pa tudi sveže gnojena zemlja ne, ker nam v obeh slučajih žito rado poleže in ker je s tem prizadeta škoda navadno dosti večja, kakor če bi nam žito rastle na manj močni zemlji.

g Premovanje plemenitih konj. Konjerejski odsek druge kmetijske družbe za Slovenijo (bivše štajerske in Prekmurja) priredi letošnje premovanje plemenitih konjev 16. julija ob 9. uri pri sv. Lenartu za sodni okraj sv. Lenartu, 17. julija ob 14. uri v Spodnji Polskavi za sodne okraje Maribor in Slovenska Bistrica, 18. julija ob 8. uri za Ptuj, 23. julija ob 8. uri v Ormožu za Ormož, 24. julija ob 8. uri za Ljutomer, 25. julija ob 8. uri v Beltincih za celo Prekmurje, 26. julija ob 8. uri v Gornji Radgoni in A. paško kotlino; 30. julija ob 9. uri Smarje pri Jelšah za sodni okraj Smarje in občine sv. Jurij ob južni železnici in sv. Jurij okolica iz sodnega okraja Celje, ter 31. julija ob 9. uri za sodne okraje Celje in Vransko v Žalcu. V Ljutomeru bode se upoštevalo le toplokrvne pasme, v Ptuj in Spodnji Polskavi toplo in mrzlokrvne pasme, v vseh drugih krajih pa le mrzlokrvne pasme.

g Koliko živine je v naši državi? Glasom uradne statistike ministrstva za poljedelstvo je bilo koncem leta v naši državi: 4.058.419 glav goveje živine, 51 tisoč 938 bivolo, 1.043.538 konjev, 15.002 mež, 86.036 oslov, 887.020 svinj, 8.461.504 ovac, 1.801.409 koz in 13.810.223 kamnov perutnine. Van ta živina, računano po povprečnih cenah koncem leta 1922 bi bila vredna 17.850 milijonov Dinarijev. Kakor je iz tega razvidno, je naša država na živini zelo bogata. Na vsakega prebivalca odpade krog 1000 Dinarijev vrednosti na živini. To je odstotek, ki vstopa na nas marsikatera država zavida.

g Vprašanje izvoza naših vin v Švico. Dosedaj je izvažala največ vina v Švico Madžarska, ki je lahko na podlagi trgovinske pogodbe uvažala mesočno do 50 vagonov. V zadnjem času je bila celotna uvozna carina od 2 franka na

1 frank. Madžarska devizna centrala se je zato obvezala, da bo vse razpoložljive devize dala na razpolago trgovcem s tekstilnim blagom, da krijejo svoje dolgovne v Švici. Ker pa Madžarska svojih obveznosti z ozirom na količino vina ni mogla izpolniti, se je pri nas pokrenila misel na izvoz našega vina v Švico. Težkoča obstoja predvsem v tem, da je v Švici prepovedan vvoz vin v steklenicah izpod 13% alkohola, a naša vina so z malimi izjemami slabjša. Zato bi bilo potrebno, da tudi naša država sklene pogodbo slično oni, ki obstoja med Švico in Madžarsko. Dvomljivo pa je, če bi dosegli zaželjeni uspeh, ker rabijo Švici predvsem močna vina, ki jih potem lahko mešajo s svojimi slabšimi. Znatni uspeh pa bi se dal dosegiti na podlagi kompenzacij, o čemur bi naj razmišljevali merodajni krogi, da bi na ta ali oni način našli trg za naša vina.

HMEJ.

VIII. poročilo Hmeljarskega društva o stanju hmeljskih nasadov pri nas in drugod. Zatec, CSR, 23. junija 1923. Vreme, glavni činitelj za razvoj hmeljske rastline, je bilo tudi v minulem tednu skrajno neugodno. Megleni in hladni dnevi so se vrstili z mrzlimi nočmi; le nekaj dni je bilo toplejše. Pred dvema dnevoma pa je nastalo deževje, dasi ima zemlja zadosti mokrote. Rastlina še ni dohitela tega, kar je zamudila — ona je sicer videti zelena, pa je vendar bolna. Rast je prav minimalna. Iz vseh krajev našega okoliša se nam javlja, da priletava aphid muha zopet v velikih množinah na že škropljene nasade in da se usiće hitro množijo — posebno pa v nizkih legah; pa tudi nasadi v višjih legah so sedaj bolj okuženi. Obilni stroški zatiranja mrčesa so bili brezuspešni in vendar se mora letos ponavljati. Mnogo je hmeljarjev, kateri se za škropljenje ne zmenijo. Obilno škode so povzročili tudi silni vetrovi, kateri so odbijali rastlino vršičke in panoge. Stanje naših nasadov je torej v obče prav kritično in nestrpno se pričakuje ugodnejše vreme, katero bi pa tudi nikakor ne moglo popraviti vsega zaostanka; upanje na dobro letino je torej popolnoma izključeno. Cene: 1080—1160 šK za 50 kg. Razpoloženje mirno, cene nespremenjene in čvrste.

IX. poročilo. Zatec, Savinjska dolina, dne 1. julija 1923. Od našega zadnjega poročila smo imeli le šest dni brez dežja in povprečna zjutrajna temperatura je znašala le 8° R. Nebo je bilo pokrito s sivimi in nizkimi oblaki, kateri

so zemlji pošiljali mokrote v preobilni meri. Iz navedenega se da sklepati na stanje hmeljskih nasadov: ¼ je prav dobra, ¼ dobra in ¼ manj dobra in slaba. Obče se opazuje, da so dvoletni nasadi kaj slabi, kar je morda povzročila lanska suša. Golding prikazuje cvet in deloma še cveti. Pozni hmelj se razvija normalno in dobiva panoge. Za drugo je rastlina zdrava in brez mrčesa.

Hersbruck blizu Nürnberg-a, dne 23. junija 1923. O hmelju se ne da kaj ugodnega poročati; prav slaboten in poln mrčesa je. Letina bo prav neznatna. Posebno slabi so drugoletni nasadi, kateri bodo brez pridelka. Brez razburjenja se bo sprejela zaželjena carina za izvoz hmelja, ker večina hmeljarjev nima več posebnega veselja do hmeljarstva. Lani je bil hmelj cenejši kakor slama — a vendar zahteva hmelj obilo dragocenega negovanja; potem pa še neznosno visoke cene za hmelj drugje. Vse to kaže, da bo našega hmeljarstva kmalu konec.

TRŽNE CENE.

Koliko je vreden naš dinar? Na zagrebški borzi se je dobilo 3. jul.: 1 dolar za 91—92 D, 100 aK za 13 para, 1 šK za 2 D 77 para, 1 švicarski frank za 16 D 10 para, 1 ital. lira za 3 D 99 para.

g Produktna borza v Novem Sadu, dne 3. julija: (Cene v D za 100 kg): pšenica 440, ječmen 300, oves 305, koruza žolta 285, moka, pšenična 00: 667.50, pšenični otrobi 135. — Tendence čvrsta.

Celjski trg. 1. julija so bile cene važnejšim življskim potrebščinam v Celju sledeče (v dinarjih): Meso: govedina: v mesnicah I. 28, II. 26, na trgu I. 25, II. 22; Telefina: I. 28, II. 25, jeter 26, pljuč 17.50. Svinjina 1 kg prašičjega mesa I. 30, II. 28, slanina I. 40, II. 38, mast 42, amerikska 36. Mleko, maslo, jajca: 1 liter mleka 3.50 do 4, surovega masla 1 kg 50, čajnega 72, masla 55; jajce 1.25 do 1.50, 1 kg belega kruha 7.50, črnega 6.50, žemlj 10, Kristalni sladkor 25, v kockah 27, riž I. 14, II. 8, 1 liter namiznega olja 32, bučnega 40. Mlevski izdelki: pšenična moka 00: 7.40, 01: 7.35, 02: 6.90, 04: 6.40, 06: 5.40, krušna moka 5.30, ržena moka 6.40 1 kg kaše 6.75, ješprenja 6, koruzne moke 3.80, ajdove muke 7.50. Kurivo: q črnega premoga 43, rujevega 23, m³ trdih drv 130, 100 kg 35 m³ mehkih 100, 100 kg 28. — Krma q sladkega sena 110, polsladkega 90, kislega 80, slame 80, 1 kg čebule 4, česna 5, novega krompirja 3 do 3.50, starega 2. Druge zelenjave je dovolj na razpolago. Cene so srednje.

Perfektni knjigovodja

slovenskega in nemškega jezika zmožen, se takoj sprejme. Ponudba naj se pošlje na „ELIN“, družba za električno industrijo, družba z o. z. v Mariboru. Večtrajnska ulica 11. 1943 2-1

Nadgeometer
Adolf Götzl
obl. avt. civ. zemljemerec
prevzema vse v svojo stroko spadajoče meritve, parcelacije i. t. d.
Maribor 1931
Aleksandrova cesta 55.

Lovci! Planinci!
Pristni tirolski lodni
In nepremočljivo blago za pelerine je došlo.
Franjo Majer, Maribor
Glavni trg 9. 1346

Nogavice
kupite najcenejše pri trdki
Anica Traun, Maribor
Grajski trg 1. 1179

Stanovanje

dveh sob, z vrhom, pri koroskem kolodvoru, se zmenja za enako v mestu. Ponudbe pod „Stanarina K 240“ na upravo lista. 1334 2-2

Novo! Novo!
Dežni plašči
od 450 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Velika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palic, nahrbtnikov in sandal po konkurenčial cenah pri
JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Najboljše in najcenejše
pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlače, voleno blago, plavina, cesfir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri
I. N. Šoštarich, Maribor
Aleksandrova oesta šte. 13.

Veliko industrij. podjetje v Mariboru išče

KORESPONDENTINJO

Slovenko, z večletno prakso, zmožno slovenskega in nemškega če mogoče tudi hrvatskega jezika v govoru in pisavi in perfektno nemške stenografije. Natančne ponudbe pod „Nastop takoj“.

1352 2-1

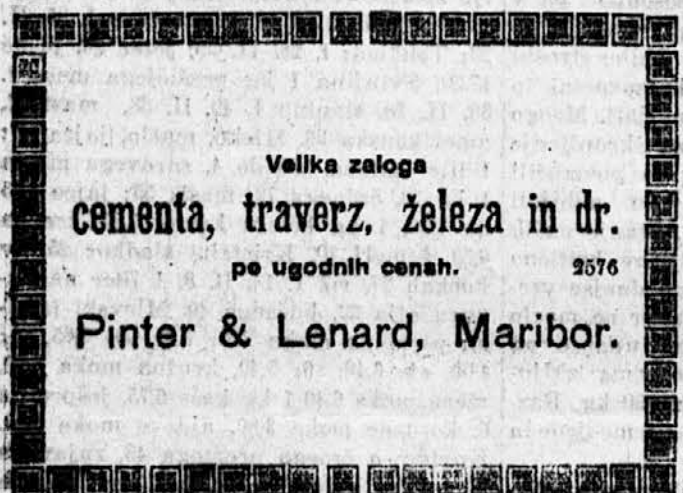
Galanterijo, drobnarije, špago, biče, vrvarske in pletarske izdelke

na debelo

priporoča

na drobno

Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ulica 26.

Velika zaloga

cementa, travertiz, železa in dr.

po ugodnih cenah.

2576

Pinter & Lenard, Maribor.

OGLAS

(NABAVKA BRAŠNA.)

Na osnovu naredjenja Gosp. Ministra Vojnog i Mornarice E. P. broj 3.260 od 1. maja ove godine održat će se na dan 4. augusta 1923. godine u 11 časova pre podne u INTENDANTURI DRAVSKE DIVIZIJSKE OBLASTI U LJUBLJANI (kasarna Vojvode Mišića objekt XIV.) PRVA JAVNA USMENA LICITACIJA za nabavku i isporuku 730.000 kilograma pšeničnog hlebnog brašna tipa 80% i to:

Za garnizon Ljubljana	290.000 kilograma,
" " Maribor	280.000 "
" " Celje	160.000 "

Isporka brašna po mesečnim partijama franko magacin intendantskih slagališta pomenutih garnizona do 25. novembra 1923. godine.

Kaucija polaže se u gotovom novcu ili u vrednosnim papirima po odredbama čl. 88. Zakona o državnem računovodstvu na dan licitacije do 10 časova pre podne na kasi Dravske divizijske oblasti u Ljubljani i to:

Za garnizon Ljubljanski 75.000 dinara, za garnizon Mariborski 75.000 dinara i za garnizon Celje 40.000 dinara ukupno 190.000 dinara.

Uслови po kojima će se ova licitacija izvršiti mogu se videti svakog dana pre i posle podne u kancelariji intendature Dravske divizijske oblasti u Ljubljani i vojnog okruga u Mariboru i Celju.

Svaki ponudjač (licitant) obavezan je, da na dan licitacije preda predsedniku komisije pismeno svedočanstvo nadležne trgovačke komore o svojim preduzimatkim podobnostima kao i uverenje o tome, da je svoju radnju prijavio poreskim vlastima i platio porez za tekuće tromesečje.

Iz kancelarije intendature Dravske divizijske oblasti E. broj 9.904 od 26. juna 1923. godine u Ljubljani.

1327

Mala oznanila.

Učenec z dobro šolske naobrazbo se sprejma v specijalni trgovini H. Verstovšek, Maribor, Frankopanova ulica št. 31. 1338 4-1

Penzionist, neoženjen, išče stanovanje pri starejši samostojni gospoj. Dopisi pod šifro „Resnost“ na upravo. 1339 2

Brat in sestra iščeta takoj dve meblirani sobi s hranom. Ponudbe pod „Selidna“ na upravo lista.

Na mežansko hrano se sprejmejo gospodičane. Klavir na razpolago. Naslov v upravi „labora“. 1340 2-1

Lokal na prometnem kraju se takoj proda. Istotam se proda moško kolo, harmonika in karnarčki. Koroška cesta št. 90, Ivan Pirp. 1341 2-1

Družinska hiša se radi izselitve preda ali odda v najem proti odkupu mobilij. Koroška cesta 57. 1342 2-1

Meblirano sobo se takej odda. Ribiška ulica 2, I. nadst. 1350

Gospodje se sprejmejo na dobro hrano. Naslov v upravi lista. 1349

Napredaj dobro vpeljana trgovina z mešanim blagom na Koroški cesti. Najemnina vključena. Vico, Glavni trg 5. 1345 2-1

Gostilničarji, kavarnarji! Električni pianino najboljšje dunajske tvrdke, še skoraj nov, se radi selitve preda. Naslov v upravi. 1344 2-1

Lokal v sredini mesta pripraven za vsakovrstno obrt, se takej odda. Josip Bizjak, Koroška cesta 1. 1348

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvevrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1350

Prvevrstna čevljarska delavnica R. Monjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska popravila. Cene zmernne. Postrežba selidna. 1118 30-9

Vrtne garniture ter posamezne komade, enake tudi druge pletene izdelke, potne košare itd., parfumerija, nogavice, bombaž in razno drobnino priporoča po konkurenčni ceni tvrdka I. Baloh, Grajski trg 3. 1184 10-7

Nahrbtlike za planince iz jadravine, v raznih barvah in velikostih, priporoča Iv. Kravos, Aleksandrova cesta 13. 1198 10-10

Vi dobite poštni paket franco povsod: 1 kg fine sur. kave, 1 kg fine italj. riža, 1 kg finih makaronov, 1 zaboj 10 kom. Moca-kock, 1 l fin. Aixelja, 1/2 kg paradajza, vse skupaj samo za Dinarjev 170.—. Hmeljak i drag, Maribor. 1301

Hiša z lepim vrtom za zelenjavo, 1/2 ure od Glavnega trga, na prodaj. Kupce se lahko takoj vseli. Cena K 360.000. Naslov v upravi. 1357 2-9

Posestve z večjim vinogradom, njivami, travniki in gozdom, na lepem kraju v ljutevskih gorah, se radi družinskih sprememb preda. Prijaznili daje „Karl Albrecht, Sirmec — Ormož“. 1339 2-3

Galanterija

drobnina, trikotaža

Samo na debelo!

Gaspari & Faninger

Maribor 1047

Aleksandrova cesta 48.

VABILO

subskripcijo delnic

Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru.

Redni občni zbor dne 25. junija 1923 je sklenil zvišati delniško glavnico

od Din. 1.000.000— na Din. 1.250.000—

ter pooblastil upravni svet, izdati 5000 komadov novih delnic po Din. 50— nominale, glasečih se na ime, pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se pridrži pravica do nakupa ene nove delnice na štiri stare po kurzu Din. 75—.
2. Delnice se bodo izdale v komadih po 1, 10 in 25 delnic.
3. Delnice participirajo na čistem dobičku podjetja od 1. julija t. l. dalje.
4. Kupnino je polno vplačati pri podpisu.
5. Rok za subskripcijo delnic se prične dne 15. julija t. l. in traja do vštete 25. julija 1923.
6. Kot podpisovalnica fungira Slavenska banka d. d., podružnica v Mariboru in podružnica v Celju.
7. Repartitijo delnic si pridržuje upravni svet.

Maribor, v juniju 1923.

Upravni svet Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru.

Širite povsod naš list!

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica Maribor.

Aleksandrova cesta šte. 11

Delniška glavnica Din 50.000.000—

In rezerve preko Din 12.500.000—

Vloge čez Din 125.000.000—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vinkovci, Vršac.

EKSPozITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:

Ljubljana: Slovenska banka.

Split: Jugoslavenska industrijska banka d. d.

Budapest: Balkan Bank r. t., Vaczi utca 35.

Wien I.: Bankhaus Milan Robert Alexander, Augustinerstrasse 8. 453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!